

Проект ПРООН/ГЕФ
«Інтеграція положень Конвенцій Ріо
у національну політику України»

Empowered lives.
Resilient nations.

**SWOT-АНАЛІЗ І АНАЛІЗ ПРОГАЛИН
(GAP-АНАЛІЗ) ПОЛІТИК, ПРОГРАМ,
ПЛАНІВ І ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ
У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ**

**ТА ПІДГОТОВКА РЕКОМЕНДАЦІЙ
ЩОДО ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДПОВІДНО
ДО ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЙ РІО**

**Київ
2016**

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ (ПРООН) є глобальною мережею ООН в галузі розвитку. ПРООН тісно співпрацює з усіма верствами суспільства та допомагає країнам розбудовувати спроможність протистояти кризам, розвивати та підтримувати економічне зростання, спрямоване на покращення життя кожної людини. Ми працюємо у 170 країнах та пропонуємо рішення та глобальне бачення з урахуванням специфіки місцевого розвитку з метою розширення прав та можливостей людей та підвищення життєздатності держав. www.undp.org

ГЛОБАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОНД (ГЕФ) працює у 182 країнах в партнерстві з міжнародними установами, неурядовими організаціями, приватним сектором для вирішення глобальних екологічних проблем, при цьому впроваджуючи програми з підтримки ініціатив, які сприяють сталому розвитку. ГЕФ – це незалежно функціонуюча фінансова організація, яка надає гранти на реалізацію проектів, спрямованих на збереження біорізноманіття, боротьбу зі зміною клімату, деградацією земель та ін. З 1991 року ГЕФ має значні здобутки за результатами надання підтримки країнам, які розвиваються і країнам з перехідною економікою. www.thegef.org

Автор:

Хлобистов Євген Володимирович, д.е.н., проф., завідувач відділу економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку Інституту економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, консультант ПРООН з питань економіки навколишнього середовища

А 64 SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP-аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі економіки та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень конвенцій Ріо / Є.В. Хлобистов. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 96 с

Це видання підготовлено в рамках реалізації проекту «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України», який випроваджує Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН) за підтримки Глобального екологічного фонду (ГЕФ). Думки, висновки чи рекомендації належать авторам чи упорядникам видання та не обов'язково відображають погляди ПРООН та ГЕФ.

ЗМІСТ ЗБІРКИ ГАЛУЗЕВОГО АНАЛІЗУ

Зміст збірки	3
Перелік використаних скорочень	5
Вступ про проект	6
Рецензенти звіту	7
Огляд Конвенцій Ріо	8
Огляд галузі економіки	38
1. Огляд економічної ситуації та екологічної політики. Тенденції розвитку економіки України в XXI столітті	38
2. Вплив економічної діяльності на довкілля	44
Методологія проведення галузевого аналізу	45
SWOT-аналіз і GAP-аналіз політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі економіки та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенцій Ріо	48
Підгалузь: стратегічне планування	49
SWOT-аналіз	49
GAP-аналіз	51
Підгалузь: технічне регулювання	53
SWOT-аналіз	53
GAP-аналіз	55
Підгалузь: економічна ситуація та макроекономічне прогнозування	61
SWOT-аналіз	61
GAP-аналіз	63
Підгалузь: фінансова політика	67
SWOT-аналіз	67
GAP-аналіз	69
Підгалузь: співробітництво між Україною та Європейським Союзом	72
SWOT-аналіз	72
GAP-аналіз	74
Підгалузь: розвиток торгівлі	76
SWOT-аналіз	76

Висновки	80
Рекомендації	81
Глосарій	82
Додатки	83
Додаток 1. Перелік галузевих політик, законодавчих актів, програм і пов'язаних із ними планів у сфері економіки навколишнього середовища	83
Додаток 2. Перелік використаних джерел	96

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

Державна екологічна політика	ДЕП
Навколишнє природне середовище	НПС
Природно-заповідний фонд	ПЗФ
Парникові гази	ПГ
Кабінет міністрів України	КМУ
Конвенція Організації Об'єднаних Націй про охорону біологічного різноманіття	КОБР
Конвенція про біологічне різноманіття	КБР
Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням	КБО
Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату	РКЗК
Міністерство економічного розвитку та торгівлі	МЕРТ
Міністерство екології та природних ресурсів	Мінприроди
Державне агентство екологічних інвестицій України	Держекоінвестагентство

ВСТУП ПРО ПРОЕКТ

Майже мільярд сімей у всьому світі, особливо сільські громади, безпосередньо залежать від природних ресурсів для забезпечення своєї життєдіяльності. Але глобальні екологічні загрози (зміна клімату, опустелювання, втрата біорізноманіття) підривають цю ресурсну базу.

В Україні ці загрози є не менш важливими. Проблема деградації ґрунтів – національного багатства і основи нашої економіки – є надзвичайно актуальною для України і впливає не лише на урожайність та якість сільськогосподарської продукції, але й завдає значних економічних збитків. Наслідки зміни клімату в Україні вже відчували на собі тисячі українців під час повеней 1998 і 2008 років, надзвичайно спекотних літ 2009 і 2010 років тощо. Прогнозовані зміни клімату у майбутньому призведуть не лише до економічних втрат, але й до неконтрольованої міграції людей, нових захворювань та інших соціальних негараздів.

Три Конвенції Ріо (Конвенція ООН про охорону біорізноманіття, Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням, Рамкова конвенція ООН про зміну клімату), прийняті на «Саміті Землі» у Ріо-де-Жанейро у 1992 році, є відповіддю на ці загрози і шляхом до сталого розвитку у всьому світі.

Конвенція про біорізноманіття – міжнародна угода, головними цілями якої є збереження біологічного різноманіття, стаке використання його компонентів та рівний розподіл вигід від використання генетичних ресурсів.

Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату — це міжнародний екологічний договір, мета якого полягає в стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускає небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему.

В рамках *Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці*, опустелювання розглядається не як процес утворення пустель, а як будь-яка деградація земель під впливом природних чи антропогенних чинників. Саме тому, сторонами Конвенції на сьогодні є 193 країни світу, у тому числі і ті, на території яких природні пустелі взагалі відсутні, та Європейське співтовариство.

Україна приєдналась до всіх трьох конвенцій. Інструментами реалізації завдань конвенцій є: наукові дослідження та обґрунтування заходів зі збереження екосистем, розробка стимулів та механізмів для стримування антропогенного впливу на навколишнє середовище, вдосконалення державної та регіональної політики, законодавче регулювання соціальної та корпоративної відповідальності бізнес структур, передача технологій та практик та залучення зацікавлених сторін, включаючи місцеві спільноти, молодь, НУО, жінок та бізнес.

З метою сприяння досягненню глобальних екологічних цілей і через них реалізації соціально-економічного розвитку України, Програма розвитку ООН та Глобальний екологічний фонд у 2014-2016 роках впроваджують в Україні проект «*Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України*». Цей проект допоможе Україні краще здійснювати дії на місцевому, регіональному та національному рівні для виконання зобов'язань в рамках Конвенцій Ріо. У рамках проекту здійснено аналіз нормативної бази у восьми галузях – енергетика, транспорт та інфраструктура, міський розвиток, економічний розвиток, управління природними ресурсами, соціальна політика, освіта та наука, аграрна політика - для оцінки стану виконання цілей Конвенцій Ріо. У кожному звіті наведено конкретні рекомендації щодо внесення змін у законодавчі акти.

За результатами аналізу підготовлено звіти, окремо по кожній галузі. У цьому виданні Вашій увазі пропонується один зі звітів серії.

РЕЦЕНЗЕНТИ ЗВІТУ

Проект ПРООН-ГЕФ передбачав проведення експертного огляду галузевих аналізів. До проведення такого аналізу були залучені експерти, які мали знання та досвід діяльності у відповідній галузі. Експерти надали конкретні зауваження та коментарі до проекту галузевого аналізу, узагальнили свої зауваження у висновках, оцінили якість галузевого аналізу за 9-бальною шкалою (відповідно до розроблених критеріїв оцінки), надали свої рекомендації та пропозиції щодо внесення змін у галузевий аналіз.

У рецензуванні галузевого аналізу брали участь такі експерти:

1. Андреева Н. М., д. е. н., головний науковий співробітник відділу економіко-екологічних проблем приморських регіонів Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
2. Волков А. М., начальник управління з питань екології та природокористування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
3. Грановська Л. М., д. е. н., професор, завідувач кафедри сільськогосподарських меліорацій і економіки природокористування Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет»
4. Гринів Л. С., д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки України Львівського національного університету імені Івана Франка
5. Губар С. І., к. б. н., заступник директора департаменту охорони природних ресурсів – начальник відділу розвитку екомережі та біобезпеки Міністерства екології та природних ресурсів України
6. Зіновчук Н. В., д. е. н., завідувач кафедри екологічної безпеки та економіки природокористування Житомирського національного агроекологічного університету
7. Колмаз Ю. Т., завідувач сектору земельних ресурсів департаменту охорони природних ресурсів Міністерства екології та природних ресурсів України
8. Максимів Л. І., к. е. н., доцент кафедри екологічної економіки Національного лісотехнічного університету
9. Масюков П. С., завідувач відділу технічного регулювання та збалансованого природокористування Торгово-промислової палати України
10. Потапенко В. Г., д. е. н., с. н. с., головний радник Інституту стратегічних досліджень «Нова Україна»
11. Прокопенко О. В., д. е. н., декан факультету економіки та менеджменту Сумського державного університету
12. Садченко О. В., д. е. н., професор, завідувачка кафедри менеджменту та математичного моделювання ринкових процесів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
13. Харічков С. К., д. е. н., заступник директора з наукової роботи Інституту економіки, бізнесу та інформаційних технологій, завідувач кафедри менеджменту Одеського національного політехнічного університету

ОГЛЯД КОНВЕНЦІЙ РІО

АКТУАЛЬНІ ВИМОГИ ТА МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ В РАМКАХ КОНВЕНЦІЇ ПРО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

КОНВЕНЦІЯ ПРО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Дата та місце укладання договору: 22 травня 1992 року, м. Найробі, Кенія

Дата підписання Україною: 11 червня 1992 року

Дата набрання чинності договором: 29 грудня 1993 року

Дата ратифікації Україною: Закон України від 29 листопада 1994 року (№ 257/94-ВР).

Україна стала Стороною Конвенції 2 липня 1995 року

Сторонами договору є 193 країни.

Органи влади, відповідальні за реалізацію положень договору: Мінприроди, МЗС

Фінансові зобов'язання України за договором - сума щорічних внесків складає близько 13 тис. дол. США (на 2014 рік – 13381 дол. США)

Преамбулою конвенції визначені основні положення, які мають враховуватися при виконанні зобов'язань, передбачених Конвенцією, серед яких доцільно особливу увагу звернути на такі:

країни несуть відповідальність за збереження свого біорізноманіття й сталого використання своїх біоресурсів;

основною вимогою щодо збереження біорізноманіття є збереження in-situ екосистем і природних місць мешкання, підтримка та відновлення життєздатних популяцій видів у їх природних умовах;

збереження й використання біологічного різноманіття має вирішальне значення для задоволення потреб у продуктах харчування та охороні здоров'я, інших потреб зростаючого населення Землі й що доступ як до генетичних ресурсів, так і до технологій і їх спільне використання

має важливе значення у вирішенні цих завдань;

країни сповнені рішучості зберегти та стало використовувати біологічне різноманіття в інтересах теперішнього та майбутнього поколінь.

Основні напрями співробітництва включають комплекс узгоджених рішень Конференції Сторін заходів, спрямованих на досягнення трьох цілей Конвенції (ст. 1), а саме:

збереження біологічного різноманіття, сталого використання його компонентів;

спільне одержання на справедливій і рівній основі вигід, пов'язаних із використанням генетичних ресурсів і шляхом належної передачі відповідних технологій із урахуванням усіх прав на такі ресурси та технології, а також шляхом належного фінансування.

ОСНОВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВИЗНАЧЕНІ ТАКИМИ СТАТТЯМИ КОНВЕНЦІЇ, ЗГІДНО З ЯКИМИ КОЖНА СТОРОНА КОНВЕНЦІЇ:

Статтею 6 Загальні заходи щодо збереження й сталого використання:

а) розробляє національні стратегії, плани чи програми збереження та сталого використання біологічного різноманіття або адаптує з цією метою існуючі стратегії, плани або програми, які відображають, зокрема, викладені в цій Конвенції заходи, що відносяться до відповідної Договірної Сторони;

б) передбачає, наскільки це можливо й доцільно, заходи щодо збереження та сталого використання біологічного різноманіття у відповідних секторальних або міжсекторальних планах, програмах і політиці.

Стаття 7 Визначення та моніторинг

а) визначає компоненти біологічного різноманіття, які мають важливе значення для його збереження та сталого використання з урахуванням орієнтовного переліку категорій, наведеного в Додатку 1;

б) шляхом вибору зразків та інших методів здійснює моніторинг компонентів біологічного різноманіття, визначених згідно з підпунктом а) вище, приділяючи особливу увагу тим, які потребують вжиття негайних заходів щодо збереження, а також тим, які відкривають найбільші можливості для сталого використання;

с) визначає процеси та категорії діяльності, які мають або можуть несприятливо впливати на збереження та стаке використання біологічного різноманіття, здійснює моніторинг їх наслідків шляхом відбору зразків та інших методик;

Стаття 8 Збереження in-situ:

а) установлює систему охоронних територій або територій, у яких необхідно вживати спеціальні заходи для збереження біологічного різноманіття;

б) розробляє, за необхідності, керівні принципи відбору, встановлення та раціонального використання охоронних територій або територій, у яких необхідно вживати спеціальні заходи для збереження біологічного різноманіття;

с) регулює або раціонально використовує біологічні ресурси, які мають важливе значення для збереження біологічного різноманіття в охоронних територіях або за їх межами, для забезпечення їх збереження й сталого використання;

д) сприяє захисту екосистеми, природних місць мешкання та збереженню життєздатних популяцій видів у природних умовах;

Стаття 9 Збереження ex-situ:

а) вживає заходи зі збереження ex-situ компонентів біологічного різноманіття, переважно в країні походження таких компонентів;

б) установлює та підтримує умови для збереження та дослідження ex-situ рослин, тварин і мікроорганізмів, переважно в країні походження генетичних ресурсів;

с) вживає заходи для відновлення та реабілітації видів, які перебувають під загрозою, і для їх реінтродукції в місцях їх природного мешкання за наявності відповідних умов;

д) регламентує та регулює збирання біологічних ресурсів із природних місць мешкання з метою збереження ex-situ, таким чином, щоб не завдавати загрози екосистемам і популяціям видів in-situ, за виключенням випадків, коли вимагається прийняття спеціальних тимчасових заходів ex-situ відповідно до підпункту с) вище;

Стаття 10 Стаке використання компонентів біологічного різноманіття:

а) передбачає розгляд питань збереження й сталого використання біологічних ресурсів у процесі прийняття рішень на національному рівні;

б) вживає заходи з використання біологічних ресурсів для запобігання або зведення до мінімуму несприятливого впливу на біологічне різноманіття;

с) захищає та заохочує традиційні способи використання біологічних ресурсів відповідно до встановлених культурних звичаїв, які сумісні з вимогами до збереження або сталого використання;

Стаття 11 Заходи заохочення:

вживає, наскільки це можливо та доцільно, виправдані з економічної та соціальної точок зору заходи, які сприяють збереженню й сталому використанню компонентів біологічного різноманіття.

Стаття 12 Дослідження та підготовка кадрів

а) розробляють і виконують програми науково-технічного навчання та підготовки кадрів для здійснення заходів щодо визначення, збереження й сталого використання біологічного різноманіття та його компонентів і надають підтримку такому навчанню та підготовці кадрів для задоволення специфічних потреб країн, що розвиваються;

б) підтримують і заохочують дослідження, які сприяють збереженню та сталому використанню біологічного різноманіття, особливо в країнах, що розвиваються, зокрема, відповідно до рішень Конференції Сторін, які приймаються на основі рекомендацій Допоміжного органу з наукових, технічних і технологічних консультацій;

Стаття 13 Освіта та підвищення просвіти громадськості

а) сприяють розумінню важливого значення біологічного різноманіття та потрібних для цього заходів, а також його пропаганді засобами масової

інформації та включення цих питань до навчальних програм;

б) співробітничать, у відповідних випадках, із іншими країнами та міжнародними організаціями в розробці навчальних програм і програм у галузі підвищення знань громадськості з питань збереження й сталого використання біологічного різноманіття.

Стаття 14 Оцінка впливу та зведення до мінімуму несприятливих наслідків

а) вводить відповідні процедури, які потребують проведення екологічної експертизи своїх пропонованих проєктів, які можуть несприятливо вплинути на біологічне різноманіття, з метою уникнення або зведення до мінімуму таких наслідків і, якщо це доцільно, забезпечує можливості для участі в таких процедурах;

б) вживає відповідні заходи для забезпечення належного обліку екологічних наслідків своїх програм і політики, які можуть несприятливо вплинути на біологічне різноманіття;

Стаття 15 Доступ до генетичних ресурсів:

намагається створити умови для полегшення доступу до генетичних ресурсів у цілях екологічно безпечного використання іншими Договірними Сторонами та не створювати обмежень, які суперечать цілям цієї Конвенції.

Доступ, у випадку його надання, забезпечується на взаємно узгоджених умовах і регулюється на основі попередньої обґрунтованої згоди Договірної Сторони, яка надає такі ресурси, якщо ця Сторона не вирішить інше;

вживає належні законодавчі, адміністративні або політичні заходи, відповідно до статей 16 і 19, за необхідності, через механізм фінансування, встановлений згідно зі статтями 20 і 21, у цілях спільного використання на справедливій і рівній основі результатів досліджень і

розробок, а також вигід від комерційного або іншого застосування генетичних ресурсів із Договірною Стороною, яка надає такі ресурси. Таке спільне використання здійснюється на взаємно узгоджених умовах;

Стаття 16 Доступ до технології та її передача

Зобов'язується відповідно до положень цієї статті надавати та/або полегшувати іншим Договірним Сторонам доступ до технологій, які мають відношення до збереження й сталого використання біологічного різноманіття або використовують генетичні ресурси та не завдають значної шкоди навколишньому середовищу, а також передачу їм таких технологій;

Стаття 19 Застосування біотехнології та розподіл пов'язаних із нею вигід

вживає відповідні законодавчі, адміністративні або політичні заходи щодо забезпечення ефективної участі в діяльності проведення біотехнологічних досліджень тих Договірних Сторін, особливо країн, що розвиваються, які

надають генетичні ресурси для таких досліджень, і, коли це можливо, в таких Договірних Сторонах;

вживає всі можливі заходи, які б сприяли забезпеченню пріоритетного доступу на справедливій і рівноправній основі Договірним Сторонам, особливо країнам, що розвиваються, до результатів і вигід, які виходять із біотехнологій.

На виконання статей 19, 15, 16 Конвенції, відповідно укладені Картахенський протокол про біобезпеку та Нагойський протокол про доступ до генетичних ресурсів і справедливий і рівноправний розподіл вигід від їхнього використання.

Одним із найбільш вагомих рішень Конференцій Сторін є рішення X/2 Стратегічний план в області збереження та сталого використання біорізноманіття на 2011-2020 роки й цільові завдання зі збереження та сталого використання біорізноманіття, прийняті в Айті «Жити в гармонії з природою». Нижче наводяться стратегічні цілі, цільові задачі та завдання, визначені цим Стратегічним планом:

СТРАТЕГІЧНА МЕТА А.

ВЕДЕННЯ БОРОТЬБИ З ОСНОВНИМИ ПРИЧИНАМИ ВТРАТИ БІОРИЗНОМАНІТТЯ ШЛЯХОМ ВКЛЮЧЕННЯ ТЕМАТИКИ БІОРИЗНОМАНІТТЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ УРЯДІВ І СУСПІЛЬСТВА

Цільова задача 1. До 2020 року люди обізнані з вартісною цінністю біорізноманіття та з кроками, які вони можуть здійснити для того, щоб зберігати та використовувати його в сталій спосіб.

Цільова задача 2. До 2020 року питання цінності біорізноманіття інтегроване в національні та місцеві стратегії розвитку та зменшення бідності та процеси планування, у фінансові, де це можливо, та звітні системи.

Цільова задача 3. До 2020 року стимули, включаючи шкідливі субсидії, відмінені, відкладені або реформовані

для мінімізації негативного впливу, а позитивні стимули для збереження й сталого використання розроблені та застосовані відповідно до Конвенції та інших міжнародних угод, враховуючи національні соціально-економічні умови.

Цільова задача 4. До 2020 уряди, бізнес і зацікавлені сторони на всіх рівнях вжили заходи для досягнення або впровадили плани сталого виробництва та споживання та не допускали перевищення екологічно безпечних лімітів використання природних ресурсів.

СТРАТЕГІЧНА МЕТА В. СКОРОЧЕННЯ ПРЯМИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ

Цільова задача 5. До 2020 року рівень втрати природних середовищ існування, включаючи ліси, зменшені принаймні наполовину й там, де це можливо, зведені практично до нуля, а деградація та фрагментація значно зменшені.

Цільова задача 6. До 2020 року регулювання та промисел усіх запасів риби, безхребетних видів і водних рослин здійснюються у сталій спосіб, законно та зі застосуванням екосистемного підходу для уникнення надмірного вилову; плани відновлення та заходи впроваджуються для всіх збіднених видів; рибальство не має значного негативного впливу на види, яким загрожує зникнення, вразливі екосистеми та вплив рибальства на запаси, види та екосистеми не перевищує безпечні екологічні ліміти.

Цільова задача 7. До 2020 року території, зайняті під сільське господарство, аквакультуру та

лісівництво, управлялися в сталій спосіб, забезпечуючи збереження біорізноманіття

Цільова задача 8. До 2020 року забруднення навколишнього середовища, в тому числі від надлишку біогенних речовин, доведено до рівнів, які не наносять шкоду функціонуванню екосистем і біорізноманіття.

Цільова задача 9. До 2020 року інвазивні чужорідні види та шляхи їх поширення виявлені, визначено їх пріоритетність, пріоритетні види знаходяться під контролем або знищені, і вживаються заходи управління шляхами для запобігання їх введення та укорінення.

Цільова задача 10. До 2015 року численні антропогенні навантаження на коралові рифи та інші вразливі екосистеми, що зазнали впливу від зміни клімату або підкислення океану, зведені до мінімуму з тим, щоб зберігати їх цілісність і функціонування.

СТРАТЕГІЧНА МЕТА С. ПОЛІПШЕННЯ СТАНУ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ШЛЯХОМ ОХОРОНИ ЕКОСИСТЕМ, ВИДІВ І ГЕНЕТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ

Цільова задача 11. До 2020 року принаймні 17% наземних екосистем і екосистем внутрішніх вод і 10% прибережених і морських територій, особливо території, цінні для біорізноманіття та екосистемних послуг, зберігаються завдяки встановленню екологічно репрезентативної та добре поєднаної системи природоохоронних територій, іншим заходам із збереження, та інтегровані в ширші морські та наземні ландшафти.

Цільова задача 12. До 2020 року припинено зникнення відомих видів,

яким загрожує знищення, їх природоохоронний статус, особливо тих, чисельність яких зменшується, поліпшений і підтриманий.

Цільова задача 13 До 2020 року генетичне різноманіття культурних рослин, одомашнених тварин і їх диких родичів, у тому числі інших соціально, економічно та культурно цінних видів, зберігається; стратегії розроблені та впроваджені для мінімізації генетичної ерозії та збереження їх генетичного різноманіття.

СТРАТЕГІЧНА МЕТА D. ЗБІЛЬШЕННЯ ОБСЯГУ ВИГІД ДЛЯ ВСІХ ЛЮДЕЙ, ЗАБЕЗПЕЧУВАНИХ БІОРІЗНОМАНІТТЯМ І ЕКОСИСТЕМНИМИ ПОСЛУГАМИ

Цільова задача 14. До 2020-го екосистеми, які забезпечують основні послуги, включаючи й пов'язані з водою, і роблять внесок у здоров'я, благополуччя й добробут, будуть відновлені та захищені з урахуванням потреб жінок, корінних і місцевих громад, бідних і вразливих верств населення.

Цільова задача 15. До 2020 року підвищені стійкість екосистем і внесок біорізноманіття до накопичення вуглецю шляхом збереження та відновлення,

включаючи відновлення принаймні 15 відсотків деградованих екосистем, сприяючи тим самим пом'якшенню наслідків зміни клімату та адаптації до неї, а також боротьби з опустелюванням.

Цільова задача 16. До 2015 року Нагойський протокол про доступ до генетичних ресурсів і справедливий і рівноправний розподіл вигод від їхнього використання набрав чинності та функціонує відповідно до національного законодавства.

СТРАТЕГІЧНА МЕТА E. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗА РАХУНОК ГРОМАДСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ТА СТВОРЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ

Цільова задача 17. До 2015 року кожна Сторона розробила, прийняла як інструмент політики та розпочала впроваджувати ефективні та оновлені спільні стратегії та плани дій із біорізноманіття.

Цільова задача 18. До 2020 року традиційні знання, нововведення та практики корінних і місцевих громад, що мають значення для збереження й сталого використання біорізноманіття, їхні традиційні способи використання біологічних ресурсів ураховуються відповідно до національного законодавства та відповідних міжнародних зобов'язань і повністю інтегровані та відображені в реалізації Конвенції шляхом повної та ефективної участі корінних і місцевих громад на всіх відповідних рівнях.

Цільова задача 19. До 2020 року вдосконалені, широко розповсюджуються, передаються та застосовуються знання, наукова база та технології, що відносяться до біорізноманіття, його вартісної цінності, функціонування, статусу, тенденцій і наслідків його втрати.

Цільова задача 20. До 2020 року, але не пізніше, повинна істотно зрости, в порівнянні з нинішніми рівнями, мобілізація фінансових ресурсів для ефективної реалізації Стратегічного плану з усіх джерел відповідно до консолідованого та узгодженого процесу в рамках Стратегії мобілізації ресурсів. Ця цільова задача буде корегуватися відповідно до оцінки потреб у ресурсах, які повинні бути розроблені та представлені Сторонами.

КАРТАХЕНСЬКИЙ ПРОТОКОЛ ПРО БІОБЕЗПЕКУ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Дата та місце укладання: 29 січня 2000 року, м. Монреаль, Канада

Дата підписання Україною: не підписувала

Дата набрання чинності договором: 11 вересня 2003 року

Дата ратифікації Україною: 6 грудня 2002 року

Україна стала Стороною Картахенського протоколу 11 вересня 2003 року

Сторонами договору є 167 країн

Органи влади, відповідальні за реалізацію положень договору: Мінприроди, МЗС

Фінансові зобов'язання України за договором – сума щорічних внесків складає

близько 3 тис. дол. США (на 2014 рік – 3152 дол. США)

Основні зобов'язання Сторін Картахенського протоколу визначені наступними статтями:

стаття 7 (застосування процедури попередньої обґрунтованої згоди до першого умисного транскордонного переміщення ГМО, призначених для умисного введення в навколишнє середовище сторони імпорту);

стаття 8 (сторона експорту ГМО забезпечує інформування національного компетентного органу сторони імпорту про умисне транскордонне переміщення ГМО, призначених для умисного введення в навколишнє середовище сторони імпорту);

стаття 9 (у разі імпорту ГМО, призначених для умисного введення в навколишнє середовище, здійснення підтвердження одержання повідомлення протягом 90 днів від дати його одержання);

стаття 10 (інформування про прийняте щодо транскордонного переміщення ГМО, призначених для умисного введення в навколишнє середовище, рішення);

стаття 11 (інформування, протягом 15-ти днів після прийняття рішення, сторін Протоколу про прийняття рішення щодо внутрішнього використання, включаючи реалізацію на ринку, ГМО, який може стати об'єктом

транскордонного переміщення для безпосереднього використання в якості харчового продукту, або корму, або для обробки; забезпечення наявності юридичної вимоги точності наданої інформації);

стаття 14 (інформування сторін Протоколу через Механізм посередництва з біобезпеки про будь-які двосторонні, регіональні, багатосторонні угоди та домовленості, укладені щодо умисних транскордонних переміщень ГМО. Зазначені документи повинні відповідати меті Протоколу);

стаття 15 (проведення оцінки ризиків ГМО);

стаття 16 (розроблення та підтримка відповідних механізмів, заходів і стратегій для регулювання, управління та контролю ризиків, визначених положеннями Протоколу, які стосуються оцінки ризиків, у зв'язку з використанням, обробкою та транскордонним переміщенням ГМО);

стаття 17 (вжиття необхідних заходів для повідомлення зачепленим або тим, які можуть бути потенційно зачепленими, державам Механізму посередництва з біобезпеки, якщо стає відомо про те, що на території під юрисдикцією України мають місце випадки вивільнення ГМО);

стаття 18 (вжиття необхідних заходів, щоб ГМО, які є об'єктом умисного транскордонного переміщення в рамках сфери дії Протоколу, оброблялись, пакувались і транспортувались із дотриманням умов безпеки, з урахуванням відповідних міжнародних правил і норм);

стаття 19 (призначення одного національного координаційного центру, який від імені України відповідає за зв'язок із Секретаріатом, один або декілька компетентних національних органів, які відповідають за виконання адміністративних функцій. Повідомлення Секретаріату назви та адреси зазначених органів);

стаття 20 (надання Механізму посередництва з біобезпеки інформації, визначеної Протоколом);

стаття 21 (визначення конфіденційної інформації та її захист);

стаття 23 (сприяння інформуванню та просвіті громадськості та її участі в забезпеченні безпеки при передачі, обробці та використанні ГМО для збереження та сталого використання біологічного різноманіття, з урахуванням ризиків для здоров'я людини);

стаття 25 (вжиття необхідних внутрішніх заходів, які спрямовані на попередження та, у відповідних випадках, передбачають покарання за транскордонне переміщення ГМО, які здійснюються з порушенням внутрішніх заходів із виконання Протоколу. Надання

Механізму посередництва з біобезпеки інформації про випадки незаконних транскордонних переміщень, які стосуються України).

Основні напрями співпраці: сприяння забезпеченню належного рівня захисту в галузі безпечної передачі, обробки та використання ГМО, отриманих у результаті сучасної біотехнології, які можуть мати несприятливий вплив на збереження й стале використання біологічного різноманіття, з урахуванням також ризиків для здоров'я людини та з приділенням особливої уваги транскордонному переміщенню.

Кожні чотири роки країни-Сторони готують і надають Секретаріату національні звіти про виконання країною Картахенського протоколу. Україна надала проміжний звіт у 2005 році, перший національний звіт – у 2007 р., другий національний звіт – у 2011 р., у 2015 році країни мають надати третій національний звіт про виконання Картахенського протоколу.

У 2010 році був укладений Нагоя-Куала-Лумпурський додатковий протокол про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку, який був підписаний Міністром екології та природних ресурсів України М. В. Злочевським від імені України 30 січня 2012 року в штаб-квартирі ООН, м. Нью-Йорк, США.

НАГОЯ-КУАЛА-ЛУМПУРСЬКИЙ ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І ВІДШКОДУВАННЯ ДО КАРТАХЕНСЬКОГО ПРОТОКОЛУ ПРО БІОБЕЗПЕКУ

Дата та місце укладання: 15 жовтня 2010 року на П'ятій нараді Конференції Сторін Конвенції про біорізноманіття що виступає як нарада Сторін Картахенського протоколу про біобезпеку, м. Нагоя, Японія

Дата підписання Україною: 30 січня 2012 року

Дата набрання чинності договором: не набрав чинності (Протокол набуде чинності на 90-ий день після надання 40-ого інструменту ратифікації, прийняття, погодження або приєднання)

Дата ратифікації Україною: не ратифікований

Органи влади, відповідальні за реалізацію положень договору: не визначені

Нагойсько-Куала-Лумпурський додатковий протокол про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку укладений 15 жовтня 2010 року на П'ятій нараді Конференції Сторін Конвенції про біорізноманіття, що виступає як нарада Сторін Картахенського протоколу про біобезпеку, м. Нагоя, Японія. Текст протоколу погоджений представниками 160 держав – Сторін Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біорізноманіття.

Протокол установлює міжнародні правила та процедури щодо відповідальності та відшкодування шкоди, яку можуть заподіяти біорізноманіттю генетично модифіковані організми (далі – ГМО).

Метою Протоколу є сприяння збереженню та сталому використанню біологічного різноманіття, з урахуванням також ризиків для здоров'я людини, шляхом забезпечення міжнародних правил і процедур відповідальності та відшкодування, пов'язаних із генетично модифікованими організмами.

Протокол застосовується у випадку нанесення збитків у результаті транскордонного переміщення ГМО, призначених для використання в якості харчових продуктів або корму, переробки, в замкнених системах і умисного вивільнення в навколишнє середовище, а також до збитків, завданих у результаті неумисного та незаконного транскордонного переміщення ГМО. Протокол не застосовується до збитків, нанесених у результаті транскордонного переміщення ГМО, яке почалося до набрання чинності Протоколом.

Україна зацікавлена в ратифікації Додаткового протоколу, оскільки визначені Додатковим протоколом міжнародні правові механізми відшкодування й відповідальності за шкоду, завдану ГМО, дозволять компенсувати нанесені збитки за рахунок винних у завданні такої шкоди осіб, у т. ч. іноземних, які розмістили ці ГМО на ринку України (розробників, виробників, експортерів, імпортерів, перевізників або постачальників ГМО) і не витратили на це кошти державного бюджету.

НАГОЙСЬКИЙ ПРОТОКОЛ ПРО ДОСТУП ДО ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ І РОЗПОДІЛ НА СПРАВЕДЛИВІЙ І РІВНІЙ ОСНОВІ ВИГІД ВІД ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ

Дата та місце укладання: 29 жовтня 2010 року на Десятій нараді Конференції Сторін Конвенції про біорізноманіття, м. Нагоя, Японія

Дата підписання Україною: 30 січня 2012 року

Дата набрання чинності договором: не набрав чинності (Протокол набуде чинності на 90-ий день після надання 50-ого інструменту ратифікації, прийняття, погодження або приєднання)

Дата ратифікації Україною: не ратифікований

Органи влади, відповідальні за реалізацію положень договору: не визначені

Нагойський протокол про доступ до генетичних ресурсів і справедливий і рівноправний розподіл вигід від їхнього використання до Конвенції про біологічне різноманіття прийнятий Десятою нарадою Конференції Сторін Конвенції про біологічне різноманіття 29 жовтня 2010 року в м. Нагоя, Японія. Текст протоколу погоджений представниками 180 держав – Сторін Конвенції про біорізноманіття.

Метою протоколу є виконання однієї з трьох цілей Конвенції про біологічне різноманіття – справедливий і рівноправний розподіл вигід від використання генетичних ресурсів, у тому числі шляхом надання необхідного доступу до них і шляхом належної передачі відповідних технологій, із урахуванням усіх прав на такі ресурси та технології, а також шляхом належного фінансування, сприяючи таким чином збереженню біологічного різноманіття й сталому використанню його компонентів.

Протокол застосовується до генетичних ресурсів і до вигід від використання таких ресурсів, а також традиційних знань, пов'язаних із

генетичними ресурсами, та до вигід від застосування таких знань.

Вигоди від застосування генетичних ресурсів спільно використовуються на справедливій і рівній основі зі Стороною, що поставляє такі ресурси та є країною походження таких ресурсів, або Стороною, яка придбала генетичні ресурси відповідно до положень Конвенції. Таке спільне використання вигід здійснюється на взаємоузгоджених умовах. Вигоди можуть бути грошові та негрошові.

Протокол не розповсюджується на товари.

Доступ до генетичних ресурсів здійснюється на основі попередньої обгрунтованої згоди Сторони протоколу, яка надає такі ресурси та є країною походження таких ресурсів, або Стороною, яка придбала генетичні ресурси згідно з Конвенцією про біологічне різноманіття. Вигоди від використання генетичних ресурсів розподіляються на справедливій і рівній основі на взаємопозгоджених умовах. Вигоди можуть бути грошовими та не грошовими.

АКТУАЛЬНІ ВИМОГИ ТА МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ З РАМКОВОЇ КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ ЯК ОДНІЄЇ З КОНВЕНЦІЙ РІО

Із 11 серпня 1997 року Україна є Стороною Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК). Цієї події передувало підписання РКЗК Україною в червні 1992 РКЗК в м. Ріо-де-Жанейро та ратифікація її Законом України від 29 жовтня 1996 року № 435/96-ВР.

Рамкова Конвенція ООН про зміну клімату, а також будь-які пов'язані з нею правові документи передбачають, що кінцевою ціллю є стабілізація концентрації парникових газів в атмосфері на тому рівні, який не допускатиме шкідливого впливу на кліматичну систему.

Із цією метою РКЗК визначає певні зобов'язання Сторін Конвенції. Однак РКЗК також передбачає принцип спільної але диференційованої відповідальності між Сторонами РКЗК. Відповідно до цього принципу застосовуються різні зобов'язання за РКЗК для двох груп країн, а саме: Сторони додатку I до РКЗК і Сторони, які не включені в додаток I до РКЗК. До першої групи країн відносяться країни, які на 1992 рік були членами ОЕСР, а також країни, в яких відбувається процес переходу до ринкової економіки. Більше того, розвинуті країни з додатку I – країни-члени ОЕСР, окремо відображені в додатку II до РКЗК. Іншими словами, перелік Сторін додатку II відрізняється від переліку Сторін додатку I, тим, що він не включає країни, в яких відбувається процес переходу до ринкової економіки. Інша група – Сторони, які не включені до додатку I, містять країни, що розвиваються. Ця група також не є однорідною – включає країни, що розвиваються із зазначенням

декількох підгруп, як то: малі острівні країни, країни з низькими прибережними районами, країни, уразливі до стихійних лих тощо, а також включає окрему групу країн, у кількості 49, які є найменш розвинутими.

Відповідно до групувань Сторін РКЗК накладає різні зобов'язання. Так, Сторони додатку I приймають більш широкі зобов'язання в порівнянні зі Сторонами, що не входять до додатку I.

Україна входить до додатку I РКЗК із позначкою про те, що вона є країною, в якій відбувається процес переходу до ринкової економіки. Окрім України до цієї групи Сторін РКЗК також включені країни Центральної та Східної Європи. Враховуючи статус країн, у яких відбувається процес переходу до ринкової економіки, ця група Сторін має дещо більш гнучкі зобов'язання щодо участі в РКЗК у порівнянні із зобов'язаннями розвинутих країн.

Зобов'язання Сторін викладені в **Статті 4 РКЗК**, які, відповідно до принципів РКЗК, викладених у **Статті 3 РКЗК**, мають бути виконані із забезпеченням сталого економічного розвитку Сторін, й такі зобов'язання умовно можна поділити на загальні та конкретні.

1) Загальні зобов'язання стосуються всіх Сторін РКЗК, у тому числі України як однієї з групи країн, у яких відбувається процес переходу до ринкової економіки, та передбачають, що всі Сторони:

а) розробляють, періодично поновлюють, публікують і надають Конференції Сторін у відповідності зі Статтею 12 національні кадастри

антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами всіх парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, використовуючи порівняльні методології, які будуть узгоджені Конференцією Сторін;

b) формують, здійснюють, публікують і регулярно поновлюють національні та, у відповідних випадках, регіональні програми, які містять у собі заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом вирішення проблеми антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами всіх парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, і заходи зі сприяння адекватній адаптації до зміни клімату;

c) сприяють і співпрацюють у розробці, застосуванні та розповсюдженні, включаючи передачу технологій, методів і процесів, які дають можливість обмежити, знизити або припинити антропогенні викиди парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, у всіх відповідних секторах, включаючи енергетику, транспорт, промисловість, сільське господарство, лісове господарство, вилучення відходів;

Більше того, **Стаття 5 РКЗК** підкреслює, що Сторони при виконанні зобов'язання за цим пунктом:

a) у міру необхідності підтримують і зміцнюють діяльність міжнародних і міжурядових програм і мереж або організацій, які мають на меті визначення, проведення, оцінку й фінансування досліджень, збирання даних і систематичне спостереження, зважаючи на необхідність зведення до мінімуму дублювання зусиль;

b) підтримують міжнародні та міжурядові зусилля зі зміцнення систематичного спостереження й національного потенціалу та можливостей у галузі наукових і технічних досліджень, особливо в

країнах, що розвиваються, та зі сприяння доступу до даних і результатів їх аналізу, одержаних із районів, що знаходяться за межами дії національної юрисдикції, та обміну ними;

c) враховують особливі інтереси та потреби країн, які розвиваються, й співпрацюють у зміцненні їх національного потенціалу та можливостей участі в зусиллях, згаданих у підпунктах a) і b) вище.

h) сприяють і співпрацюють у питаннях повного, відкритого, оперативного обміну відповідною науковою, технологічною, технічною, соціально-економічною та юридичною інформацією, пов'язаною з кліматичною системою та зміною клімату, також з економічними та соціальними наслідками різних стратегій реагування;

i) сприяють і співпрацюють у галузі освіти, підготовки кадрів і просвіти населення в питаннях зміни клімату й підтримують найширшу участь у цьому процесі, в тому числі неурядових організацій.

Більше того, **Стаття 5 РКЗК**, вимагає, щоб Сторони при виконанні зобов'язання за цим пунктом:

a) на національному та, за необхідності, субрегіональному й регіональному рівнях і відповідно до національних законів і норм і своїми відповідними можливостями підтримували та полегшували:

i) розроблення та здійснення програм просвіти та інформування громадськості з проблем зміни клімату та її наслідків;

ii) доступ громадськості до інформації про зміни клімату та їх наслідки;

iii) участь громадськості в розгляді питань зміни клімату та їх наслідків і в розробленні відповідних заходів реагування;

iv) підготовку наукового, технічного та управлінського персоналу;

б) на міжнародному рівні, використовуючи, де це необхідно, існуючі органи, співпрацювали та сприяли в:

i) розробленні матеріалів із метою просвіти та інформування громадськості з питань зміни клімату, її наслідків та обміну такими матеріалами;

ii) розробленні та здійсненні програм у галузі освіти та підготовки кадрів, включаючи зміцнення національних установ і обмін персоналом або його відрядження для підготовки експертів у цій галузі, особливо в інтересах країн, які розвиваються.

j) у відповідності зі **Статтю 12** направляли Конференції Сторін інформацію, що стосується здійснення.

2) Окрім загальних зобов'язань, **пункт 2 Статті 4 РКЗК** також установлює конкретні зобов'язання, які стосуються виключно країн Додатку I, у тому числі й України, та передбачають наступне:

а) кожна з цих Сторін проводить національну політику та застосовує відповідні заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом обмеження своїх антропогенних викидів парникових газів і захисту та підвищення якості своїх поглиначів і накопичувачів парникових газів. Такі політика та заходи продемонструють лідерство розвинутих країн у зміні довгострокових тенденцій щодо антропогенних викидів відповідно до мети Конвенції з визнанням того факту, що повернення до кінця нинішнього десятиліття колишніх рівнів антропогенних викидів двоокису вуглецю та інших парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, буде сприяти такій зміні, та, беручи до уваги відмінності вихідних точок і підходів цих Сторін у їх економічних структурах і базах ресурсів, необхідність збереження високих і стійких темпів економічного росту, наявні технології та інші конкретні обставини, а також необхідність

справедливого й належного вкладу кожної з цих Сторін у глобальні зусилля з реалізації даної мети. Ці Сторони можуть здійснювати таку політику та заходи разом із іншими Сторонами й можуть допомагати іншим Сторонам робити свій внесок у досягнення мети Конвенції, зокрема, мети цього підпункту.

б) із метою сприяння прогресу в цьому напрямку кожна з цих Сторін відповідно до статті 12 подає протягом шести місяців після набрання чинності для неї Конвенцією, а згодом на періодичній основі, докладну інформацію про свої політику та заходи, про які йдеться в підпункті а) вище, а також про спрогнозовані в зв'язку з ними антропогенні викиди з джерел і абсорбцію поглиначами парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, протягом періоду, вказаного в підпункті а), з тим, щоб індивідуально або спільно повернутися до своїх рівнів антропогенних викидів двоокису вуглецю та інших парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, 1990 року. Конференція Сторін розгляне цю інформацію на своїй першій сесії, а згодом буде проводити такі розгляди на періодичній основі відповідно до статті 7;

е) кожна з цих Сторін:

i) координує, в міру необхідності, з іншими такими Сторонами відповідні економічні та адміністративні документи, розроблені для досягнення мети Конвенції;

ii) визначає та періодично розглядає свою власну політику та практичні методи, які заохочують діяльність, що призводить до більш високих рівнів антропогенних викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, порівняно з рівнями, які б інакше мали місце;

Стаття 12 РКЗК надає подальші роз'яснення щодо форми, змісту та

періодичності інформації, яку Сторони мають надавати для демонстрації здійснення Сторонами своїх зобов'язань, визначених у пункті 1 Статті 4, а саме:

а) національний кадастр антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами всіх парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, тією мірою, якою це можливо, використовуючи порівняльні методології, які будуть запропоновані та узгоджені на Конференції Сторін;

б) загальний опис заходів, ужитих або передбачених Стороною зі здійснення Конвенції;

с) будь-яку іншу інформацію, яку Сторона вважає за таку, що стосується досягнення мети Конвенції та є доречною для внесення в своє повідомлення, в тому числі, якщо це можливо, матеріали, які стосуються розрахунків глобальних тенденцій викидів.

Також **Стаття 12 РКЗК** визначає, що кожна Сторона, яка є розвинутою країною, й кожна інша Сторона, включена до додатка 1, вносить у своє повідомлення наступні види інформації:

2)(а) докладний опис політики та заходів, які вона вжила для виконання своїх зобов'язань згідно статті 4, пункти 2а та 2б;

2)(б) конкретну оцінку впливу, який політики та заходи, вказані в попередньому підпункті а, справлять на антропогенні викиди з її джерел і абсорбцію її поглиначами парникових газів протягом періоду, вказаного в статті 4, пункт 2а.

Пункт 5) Статті 12 запроваджує графік подання початкових повідомлень для Сторін залежно від ступеню економічного розвитку та, відповідно, належності Сторони до відповідної групи.

5) Кожна Сторона, яка є розвинутою країною, й кожна інша Сторона, включена до додатка I, подає своє початкове повідомлення протягом трьох років після набрання чинності Конвенцією для даної Сторони. Кожна Сторона, не включена до такого списку, подає своє початкове повідомлення протягом трьох років після набрання чинності Конвенцією для цієї Сторони або з моменту появи фінансових ресурсів відповідно до **Статті 4, пункт 3**. Сторони, що є найменш розвинутими країнами, можуть подавати свої початкові повідомлення на свій розсуд. Частотність наступних повідомлень усіх Сторін визначається Конференцією Сторін із урахуванням диференційованого графіка, який устанавлюється цим пунктом.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА КІОТСЬКИМ ПРОТОКОЛОМ

Із метою досягнення кінцевої цілі Конвенції, як вона викладена в **Статті 2 РКЗК**, Сторони домовилися та уклали Кіотський протокол до РКЗК. Україна підписала Кіотський протокол 15 березня 1999 р. і ратифікувала Законом України № 1430-IV від 4 лютого 2004 року. Відповідно до Статті 25 Кіотського протоколу, документ вступив у силу 16 лютого 2005 року.

Пункт 1(а) Статті 2 Кіотського протоколу визначає певні кроки, які мають здійснити Сторони додатку I РКЗК із дотримання принципів сталого розвитку, викладених у **Статті 3 РКЗК**.

Стаття 2 містить наступні вимоги:

1) Кожна зі Сторін, зазначених у Додатку I, у ході виконання своїх визначених зобов'язань щодо кількісних обмежень і скорочень викидів відповідно до **Статті 3**, з метою сприяння сталому розвитку:

а) здійснює та/або продовжує розробляти відповідно до своїх національних умов такі політику та заходи як:

i) підвищення ефективності використання енергії у відповідних секторах національної економіки;

ii) охорона та поліпшення якості поглиначів і накопичувачів парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, із урахуванням своїх зобов'язань за відповідними міжнародними природоохоронними угодами; сприяння поширенню раціональних методів ведення лісового господарства, лісонасадження та лісооновлення на стабільній основі;

iii) заохочення форм сталого та раціонального ведення сільського господарства в контексті врахування особливостей зміни клімату;

iv) проведення досліджень, розроблення, сприяння широкому

використанню та впровадженню нових і відновлюваних видів енергії, технологій поглинання двоокису вуглецю та передових сучасних екологічно безпечних технологій;

v) поступове скорочення або усунення ринкових диспропорцій, фіскальних стимулів, звільнення від податків і мита та субсидій, що суперечать цілям Конвенції, в усіх галузях, які є джерелами викидів парникових газів, застосування ринкових механізмів;

vi) заохочення належних реформ у відповідних галузях із метою сприяння реалізації політики та заходів обмеження або скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом;

vii) заходи з обмеження та/або скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, у транспортній галузі;

viii) обмеження та/або скорочення викидів метану шляхом рекуперації та його повторного використання в процесі видалення відходів, а також у виробництві, транспортуванні та розподілі енергії;

b) співробітничает з іншими такими Сторонами з метою підвищення індивідуальної та сукупної ефективності їхньої політики та заходів, які вживаються згідно з цією статтею, відповідно до пункту 2 е) і) статті 4 Конвенції. З цією метою Сторони здійснюють заходи для обміну своїм досвідом та інформацією щодо таких заходів і політики, включаючи розроблення методик підвищення їхньої сумісності, прозорості та ефективності.

Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, на своїй першій сесії або згодом, як тільки це буде практично можливо, розгляне шляхи сприяння такому співробітництву з

урахуванням усієї відповідної інформації.

2. Сторони, зазначені в Додатку I, прагнуть обмеження або скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом і є результатом використання авіаційного пального та мазуту під час повітряних і морських перевезень, діючи відповідно через Міжнародну організацію цивільної авіації та Міжнародну морську організацію.

3. Сторони, зазначені в Додатку I, прагнуть здійснювати політику та вживати заходи відповідно до цієї статті таким чином, щоб звести до мінімуму несприятливі наслідки, в тому числі несприятливі наслідки зміни клімату, впливу на міжнародну торгівлю, а також соціальні, екологічні та економічні наслідки для інших Сторін, особливо для Сторін, які є країнами, що розвиваються, й зокрема для зазначених у пунктах 8 і 9 статті 4 Конвенції, з урахуванням статті 3 Конвенції. Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, може також вживати надалі інші заходи, які можуть бути необхідними для сприяння виконанню положень цього пункту.

4. Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, якщо вона, з урахуванням особливостей національних умов і потенціальних наслідків, прийме рішення про доцільність координації будь-яких заходів і політики, передбачених пунктом 1 а) вище, розглядає шляхи та засоби налагодження координації таких заходів і політики.

Стаття 3 Кіотського протоколу визначає зобов'язання Сторін додатку I РКЗК, визначені в кількісних обмеженнях викидів парникових газів, перший період дії на який поширюються обмеження, а також базовий рік, який має слугувати порівняльною базою з виконання кількісних обмежень. Також Стаття 3 передбачає механізм

розрахунку встановленої кількості кожної зі Сторін додатку I. Зокрема, Стаття 3 Кіотського протоколу передбачає наступне:

1. Сторони, зазначені в Додатку I, окремо або разом забезпечують умови для того, щоб їхні сукупні антропогенні викиди парникових газів, перелічених у Додатку А, в еквіваленті двоокису вуглецю не перевищували встановлені для них кількісні показники, визначені з урахуванням установлених для них зобов'язань із кількісного обмеження та скорочення викидів, визначених у Додатку В, і відповідно до положень цієї статті, з метою скорочення їхніх сукупних викидів таких газів принаймні на п'ять відсотків порівняно з базовим рівнем 1990 року за період дії зобов'язань із 2008 по 2012 роки.

Додаток В до Кіотського протоколу визначає кількісні зобов'язання з обмеження чи скорочення викидів парникових газів для України на рівні 100% у порівнянні з базовим 1990 роком. Це означає, що середньоарифметичне значення рівня викидів парникових газів України в період із 2008 по 2012 рік (включно) не має перевищувати значення викидів парникових газів базового року – 1990-го. Іншими словами, на Україну покладено зобов'язання вжити заходи, щоб рівень викидів парникових газів у перший період дії Кіотського протоколу (2008-2012 рр.) залишився на рівні не вищому за рівень викидів парникових газів країни в 1990 році.

Таким чином Україна отримала зобов'язання на рівні 0% щодо скорочення викидів парникових газів у першому періоді дії Кіотського протоколу по відношенню до 1990 року.

2. Кожна зі Сторін, зазначених у Додатку I, до 2005 року повинна досягти суттєвого прогресу у виконанні своїх зобов'язань за цим Протоколом.

3. Для виконання кожною Стороною, зазначеною в Додатку I, зобов'язань за цією статтею використовуються чисті

зміни в кількості викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів, які є прямим результатом діяльності людини в сфері змін землекористування й у лісовому господарстві, яка обмежується, починаючи з 1990 року, лісонасадженням, лісооновленням і збезлісенням, які розглядаються як такі, що можуть бути перевірені за змінами накопичення вуглецю в кожний період дії зобов'язань. Доповіді та звіти про пов'язані з цими видами діяльності викиди з джерел і абсорбції поглиначами парникових газів надаються в прозорому вигляді, можуть бути перевірені та розглядаються згідно зі статтями 7 і 8.

4. До першої сесії Конференції Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, кожна Сторона, зазначена в Додатку I, надає на розгляд Допоміжного органу з наукових і технологічних консультацій дані для визначення її рівня накопичення вуглецю в 1990 році й для проведення оцінки змін у її накопиченні вуглецю в наступних роках. Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, на своїй першій сесії або згодом, як тільки це буде практично можливо, приймає рішення щодо умов, правил і керівних принципів стосовно того, яким чином і які інші види людської діяльності, пов'язані зі зміною викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів у категоріях сільськогосподарських угідь, змін у землекористуванні та лісовому господарстві, додаються до кількісних показників, визначених для Сторін, зазначених у Додатку I, або віднімаються від них із урахуванням невизначеностей, прозорості доповідей, можливості їхньої перевірки, методологічної роботи Міжурядової групи експертів із питань зміни клімату, рекомендацій, що надаються Допоміжним органом із наукових і технологічних консультацій згідно зі статтею 5, і рішень Конференції Сторін. Таке рішення застосовується протягом другого та наступних періодів

дії зобов'язань. Сторона може вирішувати, чи застосовувати таке рішення про ці додаткові види людської діяльності протягом свого першого періоду дії зобов'язань за умови, що такі види діяльності мали місце, починаючи з 1990 року.

5. Сторони, які зазначені в Додатку I і знаходяться в процесі переходу до ринкової економіки, для яких базовий рік або період був установлений згідно з рішенням 9/CP.2 другої сесії Конференції Сторін Конвенції, використовують цей базовий рік або період для виконання своїх зобов'язань за цією статтею. Будь-яка інша Сторона, яка зазначена в Додатку I, знаходиться в процесі переходу до ринкової економіки й ще не представила своє перше офіційне національне повідомлення згідно зі статтею 12 Конвенції, може також повідомити Конференцію Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, про те, що для виконання своїх зобов'язань за цією статтею вона має намір використовувати як базовий рік або період не 1990-й, а будь-який інший. Рішення про прийнятність такого повідомлення виноситься Конференцією Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу.

Україна не вносила відповідного повідомлення про обрання іншого базового року або періоду замість 1990 року. Таким чином 1990 рік слугує базовим роком обчислення всіх парникових газів, зазначених у Додатку А до Кіотського протоколу.

6. Із урахуванням **пункту 6 статті 4 Конвенції** Сторонам, зазначеним у Додатку I, які знаходяться в процесі переходу до ринкової економіки, в ході виконання ними своїх зобов'язань за цим Протоколом, крім передбачених цією статтею, Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, надаватиме певний ступінь гнучкості.

7. Протягом першого періоду дії визначених зобов'язань щодо кількісних

обмежень і скорочення викидів із 2008 по 2012 роки для кожної Сторони, зазначеної в Додатку I, установлений кількісний показник дорівнює зафіксованій для неї в Додатку B відсотковій частці її чистих сукупних антропогенних викидів парникових газів, перелічених у Додатку A, в еквіваленті двоокису вуглецю за 1990 рік або за базовий рік або період, визначений згідно з пунктом 5 вище, помножений на коефіцієнт п'ять. Ті Сторони, зазначені в Додатку I, для яких зміни в землекористуванні й лісовому господарстві в 1990 році були чистими джерелами викидів парникових газів, для розрахунку визначених для них кількісних показників включають до своїх викидів за базовий 1990 рік або базовий період сукупні антропогенні викиди в еквіваленті двоокису вуглецю за винятком абсорбції викидів поглиначами за 1990 рік у результаті зміни землекористування.

8. Кожна Сторона, зазначена в Додатку I, для розрахунків, згаданих у **пункті 7** вище, для таких речовин як воднефторвуглець, перофторвуглець, гексафторид сірки, може взяти 1995 рік за базовий.

9. Зобов'язання на наступні періоди для Сторін, зазначених у Додатку I, установлюються у вигляді змін і доповнень до Додатку B до цього Протоколу, які приймаються відповідно до положень **пункту 7 статті 21**. Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, починає розгляд таких зобов'язань принаймні за сім років до закінчення першого періоду дії зобов'язань, згаданих у **пункті 7** вище.

10. Будь-які величини зменшення викидів або будь-яка частина встановленої кількості викидів, що їх одна Сторона отримує від іншої Сторони згідно з положеннями **статті 6** або **статті 17**, додаються до встановленої кількості Сторони, що набуває.

11. Будь-які величини зменшення викидів або будь-яка частина встановленої кількості викидів, котрі одна Сторона передає іншій Стороні згідно з положеннями **статті 6** або **статті 17**, віднімаються від установленої кількості Сторони, що передає.

12. Будь-які офіційно оформлені величини скорочення викидів, що їх одна Сторона отримує від іншої Сторони згідно з положеннями **статті 12**, додаються до встановленої кількості Сторони, що набуває.

13. Якщо кількість викидів Сторони, зазначеної в Додатку I, за будь-який період дії зобов'язань буде меншою за кількість, установлену для неї згідно з цією статтею, тоді така різниця на прохання цієї Сторони додається до кількості, встановленої для цієї Сторони на наступний період дії зобов'язань.

14. Кожна Сторона, зазначена в Додатку I, прагне виконати зобов'язання, згадані в **пункті 1** вище, таким чином, щоб звести до мінімуму несприятливі соціальні, екологічні та економічні наслідки для Сторін, які є країнами, що розвиваються, особливо Сторін, зазначених у **пунктах 8 і 9 статті 4** Конвенції. Згідно з відповідними рішеннями Конференції Сторін щодо виконання цих пунктів, Конференція Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, на своїй першій сесії розглядатиме, до яких дій необхідно вдатися для того, щоб звести до мінімуму несприятливі наслідки зміни клімату та/або наслідки від вжитих заходів реагування для Сторін, зазначених у вищезгаданих пунктах. Питання, які розглядатимуться, також включатимуть фінансування, страхування та передачу технологій.

Стаття 5 Кіотського протоколу закріплює зобов'язання за Сторонами додатку I створити протягом року з дати початку першого періоду зобов'язань національну систему оцінки антропогенних викидів із джерел і

абсорбції поглиначами всіх парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом.

Стаття 7 Кіотського протоколу накладає зобов'язання для Сторін додатку I щодо надання додаткової інформації, яка вимагається згідно **Статті 12 РКЗК**. Зазначені зобов'язання визначені Статтею 7 наступним чином:

1. Кожна Сторона, зазначена в Додатку I, заносить до свого щорічного кадастру антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, необхідну додаткову інформацію, яка надається згідно з відповідними рішеннями Конференції Сторін, із метою забезпечення виконання вимог **статті 3**, що регламентується **пунктом 4** нижче.

2. Кожна Сторона, зазначена в Додатку I, включає до свого національного повідомлення, яке надається відповідно до **статті 12 Конвенції**, додаткову інформацію, що визначається відповідно до **пункту 4** нижче та є необхідною для того, щоб підтвердити виконання своїх зобов'язань за цим Протоколом.

3. Кожна Сторона, зазначена в Додатку I, щорічно надає інформацію,

яка вимагається згідно з **пунктом 1** вище, починаючи з першого кадастру, який необхідно надати згідно з Конвенцією за перший рік строку дії зобов'язань після набуття чинності цим Протоколом для цієї Сторони. Кожна така Сторона надає інформацію, яка вимагається згідно з **пунктом 2** вище, як частину свого першого національного повідомлення, надання якого вимагається згідно з Конвенцією після набуття чинності цим Протоколом для цієї Сторони та після прийняття керівних принципів, як це передбачено **пунктом 4** нижче. Періодичність наступного подання інформації, яка вимагається згідно з цією статтею, визначається Конференцією Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу, з урахуванням будь-якого графіка надання національних повідомлень, прийнятого Конференцією Сторін.

Необхідно зауважити, що окрім РКЗК і Кіотського протоколу необхідні розширення та пояснення щодо зобов'язань Сторін можуть також вноситись на підставі Рішень Конференції Сторін РКЗК або Рішень Зустрічі Сторін Кіотського протоколу.

**РІШЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ СТОРІН РКЗК
І РІШЕННЯ ЗУСТРІЧІ СТОРІН КІОТСЬКОГО ПРОТОКОЛУ,
ЩО ДОПОВНЮЮТЬ АКТУАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК
МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ЗА РКЗК**

Канкунські домовленості, погодженні Рішенням Конференції Сторін РКЗК **1/СР.16**, зобов'язують розвинуті країни надавати крім щорічних національних кадастрів і періодичних національних повідомлень, дворічні звіти. Також окремим рішенням Конференції Сторін РКЗК **2/СР.17** було визначено, що перший дворічний звіт Сторони надають до 1 січня 2014 року.

Рішення Зустрічі Сторін Кіотського протоколу **1/СМР.7** визначило, що Кіотський протокол має бути продовжений другим періодом зобов'язань Сторін і запрошує Сторони до подання пропозицій щодо кількісних зобов'язань із обмеження або скорочення викидів парникових газів на другий період дії зобов'язань за Кіотським протоколом. Другий період зобов'язань за Кіотським протоколом має розпочатись 1 січня 2013 року.

Рішення Зустрічі Сторін Кіотського протоколу **1/СМР.8** прийняло Дохійську поправку до Кіотського протоколу. Зазначена поправка визначає, що другий період дії Кіотського протоколу має розпочатися 1 січня 2013 року та продовжуватись до 31 грудня 2020 року. Крім іншого, Дохійська поправка вносить суттєву зміну у формулу обчислення обсягу одиниць установленої кількості для деяких країн, чії викиди

парникових газів у перших трьох роках дії першого періоду зобов'язань за Кіотським протоколом були нижчі, ніж викиди базового року. Такі країни мають забезпечити списання такої надлишкової кількості одиниць установленої кількості в другому періоді зобов'язань за Кіотським протоколом. Необхідно зауважити, що набуття чинності поправок до Кіотського протоколу, як то Дохійських поправок, для кожної Сторони передбачає затвердження відповідним нормативним актом на національному рівні. У випадку України передбачається ратифікація таких поправок. На теперішній час Україна не ратифікувала Дохійські поправки.

Конференція Сторін РКЗК затвердила Рішення **2/СР.19** про Варшавський міжнародний механізм зі втрат і збитків унаслідок впливу змін клімату, включно з екстремальними явищами та явищами, що повільно відбуваються в країнах, які розвиваються та найбільш вразливі до несприятливих наслідків зміни клімату. Цей міжнародний механізм передбачає всебічне, комплексне та узгоджене сприяння застосуванню відповідних підходів до вирішення проблем, пов'язаних із втратами та збитками внаслідок несприятливих змін клімату.

ОСНОВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ, ЯКІ ВИПЛИВАЮТЬ ІЗ ЇЇ ЧЛЕНСТВА В КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО БОРТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ У ТИХ КРАЇНАХ, ЩО ПОТЕРПАЮТЬ ВІД СЕРЙОЗНОЇ ПОСУХИ ТА/АБО ОПУСТЕЛЮВАННЯ, ОСОБЛИВО В АФРИЦІ

Довідкова інформація щодо КБО

У 1992 році Конференція ООН щодо довкілля та розвитку (UNCED), яка відбулася в м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія, звернулася із закликом до Генеральної Асамблеї ООН щодо створення Міждержавного переговорного комітету з метою підготовки до червня 1994 року Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (далі – **КБО**).

17 червня 1994 року в м. Париж, Франція, **КБО** ухвалена та відкрита для підписання.

26 грудня 1996 року, через 90 днів після того, як **КБО** ратифікували 50 країн, вона набрала чинності.

Вищим органом **КБО** є Конференція Сторін (далі – **КСК**). Вона ухвалює в межах свого мандату рішення, необхідні для сприяння її ефективному втіленню. За час існування **КБО** відбулося дванадцять сесій **КСК**:

КСК-1 – у жовтні 1997 року, в м. Рим, Італія

КСК-2 – в грудні 1998 року, в м. Дакар, Сенегал

КСК-3 – в листопаді 1999 року, в м. Ресифі, Бразилія

КСК-4 – в грудні 2000 року, в м. Бонн, Німеччина

КСК-5 – у жовтні 2001 року, в м. Женева, Швейцарія

КСК-6 – у серпні–вересні 2003 року, в м. Гавана, Куба

КСК-7 – у жовтні 2005 року, в м. Найробі, Кенія

КСК-8 – у вересні 2007 року, в м. Мадрид, Іспанія

КСК-1 – позачергова – в листопаді 2007 року, в м. Нью-Йорк, США

КСК-9 – у вересні–жовтні 2009 року, в м. Буенос-Айрес, Аргентина

КСК-10 – у жовтні 2011 року, в м. Чангвон, Республіка Корея

КСК-11 – у вересні 2013 року, в м. Віндхук, Республіка Намібія.

На першій сесії **КСК** був призначений Постійний секретаріат **КБО**, розташований у місті Бонн (Німеччина).

Адреса сайту **КБО**: www.unccd.int.

Виконавчим секретарем Конвенції з жовтня 2013 року й донині є **пані Монік Барбю**.

При **КСК** створені допоміжні органи, зокрема:

Комітет із науки й техніки – для надання **КСК** інформації та консультацій із науково-технічних питань, що стосуються боротьби з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи (далі – **КНТ**). У 2007 році на **КСК-8** було прийнято рішення, що сесії **КНТ** мають проводитися переважно в форматі науково-технічних конференцій. Також було вирішено запровадити посади національних кореспондентів із питань науки та технологій при **КНТ**. За поданням УААН таким кореспондентом від України призначена п. Ракоїд Олена Олександрівна (на сьогодні – доцент *Кафедри загальної екології та безпеки життєдіяльності Науково-дослідного інституту рослинництва й сталого природокористування Національного університету біоресурсів і природокористування*). На травень 2014 року відбулося одинадцять звичайних сесій **КНТ**, три спеціальні сесії **КНТ** і дві

науково-технічні конференції: I на тему: «Біофізичний і соціально-економічний моніторинг і оцінка опустелювання й деградації земель для підтримки прийняття рішень щодо управління землями та водами» (22 – 24 вересня 2009 року, м. Буенос-Айрес, Аргентина); II – на тему: «Економічна оцінка опустелювання, збалансованого управління землями та стійкості аридних, семі-аридних і сухих субгумідних територій» (9 – 12 квітня 2013 року, м. Бонн, Німеччина).

Глобальний механізм для підвищення ефективності існуючих фінансових механізмів сприяння заходам, що ведуть до мобілізації та направлення істотних фінансових ресурсів, включаючи передачу технологій на безоплатній основі та/чи на пільгових умовах ураженим країнам.

Окрім цього, в 2001 році на **КСК-5** було прийнято рішення зі створення **Комітету з огляду впровадження Конвенції** (далі – КОВК); на травень 2014 року відбулося дванадцять сесій КОВК.

Депозитарієм **КБО** є Генсек ООН.

Сторонами КБО на сьогодні є 193 країни світу та Європейський Союз.

Текст **КБО** має п'ять додатків про її здійснення на регіональному рівні, які є невід'ємними складовими **КБО**, а саме:

I – для Африки

II – для Азії

III – для Латинської Америки та країн Карибського басейну

IV – для північного Середземномор'я

V – для Центральної та Східної Європи.

Обрання представників до складу Бюро КСК і допоміжних органів КБО здійснюється від груп держав ООН, до яких належать:

1. Група африканських держав
2. Група азіатських держав
3. Група східноєвропейських держав
4. Група держав Латинської Америки та Карибського басейну
5. Група західноєвропейських та інших держав.

4 липня 2002 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 61-

IV «Про приєднання України до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці». Після надання документу про приєднання до Депозитарію 27 серпня 2002 року Україна стала повноправною стороною **КБО**. До цього часу представники країни брали участь у відповідних офіційних подіях як спостерігачі.

Україна входить до V додатку Конвенції, в якому об'єднані 15 країн Центральної та Східної Європи: *Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Грузія, Латвія, Македонія, Молдова, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Україна, Чорногорія.*

Україна також відноситься до групи східноєвропейської держав ООН, у якій об'єднані 23 країни: *Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Грузія, Естонія, Латвія, Литва, Македонія, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Хорватія, Чехія, Чорногорія.*

Представник України (завідувач сектору земельних ресурсів Мінприроди Колмаз Юрій Томович) під час КСК-8 і КСК-9 двічі обирався до складу Бюро цих КСК (на 2 роки), під час КСК-10 був обраний до складу Комітету з науки й техніки Конвенції, а під час КСК-11 – до складу Бюро комітету з огляду впровадження Конвенції.

17 червня відзначається людством як Всесвітній день боротьби з опустелюванням.

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 19.12.2007 № 62/195 проголошена Декада ООН щодо пустель і опустелювання (2010–2020 роки).

4 липня 2002 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 61-IV «Про приєднання України до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в

Африці» (далі – КБО, довідкова інформація щодо неї наведена в додатку 1).

Прийняття цього Закону визначило місце КБО в правовому полі України, оскільки згідно зі статтею 19 Закону України «Про міжнародні договори України» (від 29 червня 2004 року № 1906-IV) чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства й застосовуються в порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

У рамках КБО використовується поділ країн на «уражені» та «розвинуті». Цей поділ базується не на наявності чи відсутності на території країни деградованих земель, а на її фінансово-економічних можливостях і потребах. Загальні зобов'язання всіх Сторін КБО регламентовані **статтею 4 Конвенції**, відповідно до якої як «уражені», так і «розвинуті» країни:

а) приймають комплексний підхід щодо фізичних, біологічних і соціально-економічних аспектів процесів опустелювання й посухи;

б) приділяють належну увагу, в рамках відповідних міжнародних і регіональних органів, стану уражених країн, що розвиваються, – Сторін Конвенції, в тому, що стосується міжнародної торгівлі, угод про маркетинг і заборгованостей для створення сприятливої міжнародної економічної атмосфери для досягнення цілей стійкого розвитку;

в) інтегрують стратегії, спрямовані на викорінення зубожіння, в зусилля в боротьбу з опустелюванням і пом'якшенням наслідків посухи;

г) сприяють співробітництву між ураженими країнами – Сторонами Конвенції в галузі охорони навколишнього середовища та збереження земельних і водних ресурсів, оскільки це сприяє боротьбі з опустелюванням і посухою;

д) зміцнюють субрегіональне, регіональне та міжнародне співробітництво;

е) співпрацюють у рамках відповідних міжурядових організацій;

є) визначають, де це необхідно, організаційні механізми з урахуванням необхідності уникнення дублювання.

Під час приєднання до КБО Україна задекларувала себе як «уражена» країна. В зв'язку з цим, відповідно до **статті 5 КБО**, на додаток до своїх зобов'язань, передбачених статтею 4 КБО, Україна взяла на себе такі зобов'язання:

а) приділяти першочергову увагу боротьбі з опустелюванням і пом'якшенням наслідків посухи та виділяти адекватні ресурси у відповідності з їх власними обставинами й можливостями;

б) розробляти стратегії та встановлювати пріоритети в рамках планів і/чи стратегій стійкого розвитку, в боротьбі з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи;

в) розглядати питання усунення причин, що лежать в основі опустелювання та приділяти особливу увагу соціально-економічним факторам, що сприяють розвитку процесів опустелювання;

г) сприяти обізнаності місцевого населення та його участі, особливо жінок і молоді, за підтримки неурядових організацій, у зусиллях із боротьби з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи; та

д) створювати сприятливу атмосферу за допомогою належного посилення відповідних існуючих законів, а в тих випадках, коли вони відсутні, за допомогою видання нових законів і формування довготермінової політики й програм дій.

Відповідно до **статті 9 КБО** основним підходом до виконання ураженими країнами, включаючи Україну, своїх зобов'язань є розроблення, оприлюднення та здійснення національних програм дій (далі – НПД).

Згідно зі **статтею 10 КБО** метою НПД є визначення факторів, що сприяють опустелюванню, та практичних заходів, необхідних для боротьби з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи.

У НПД обумовлюються відповідні ролі уряду, місцевих громад і

землекористувачів і визначаються наявні та необхідні ресурси.

Вони, зокрема:

а) включають в себе довготермінові стратегії боротьби з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи, наголошують на практичних заходах і узгоджуються з національною політикою стійкого розвитку;

б) допускають внесення змін із врахуванням обставин, що змінюються та є досить гнучкими на місцевому рівні для прийняття рішень у різних соціально-економічних, біологічних і геофізичних умовах;

в) приділяють особливу увагу здійсненню превентивних заходів щодо земель, які ще не зазнали деградації чи зазнали її лише незначною мірою;

г) передбачають зміцнення національної бази кліматичних, метеорологічних і гідрологічних досліджень і розширення можливостей для створення системи раннього попередження про посуху;

д) сприяють проведенню політики та зміцненню організаційних механізмів, спрямованих на розвиток співробітництва й координації в дусі партнерства між громадою-донором, урядовими органами на всіх рівнях, місцевим населенням і групами громад і вживають заходи для полегшення доступу місцевого населення до відповідної інформації і технологій;

НПД можуть, між іншим, включати деякі чи всі наступні заходи із пом'якшення наслідків посухи:

а) створення та/чи зміцнення, залежно від обставин, систем раннього оповіщення, включаючи місцеві й національні заходи, а також спільні системи на субрегіональному та регіональному рівнях, механізми надання допомоги особам, переміщеним із екологічних міркувань;

б) зміцнення потенціалу готовності до посухи та ліквідації її наслідків, включаючи надзвичайні плани боротьби з посухою на місцевому, національному, субрегіональному, регіональному рівнях із врахуванням як сезонних, так і середньорічних кліматичних прогнозів;

в) створення та/чи зміцнення, залежно від обставин, систем продовольчої безпеки, включаючи засоби збереження та збуту, особливо в сільських районах;

г) складання проектів із альтернативних джерел засобів існування, які можуть забезпечити одержання прибутків у районах, схильних до посухи;

д) розроблення стійких іригаційних програм для потреб як землеробства, так і тваринництва.

Із урахуванням конкретних умов і потреб кожної ураженої країни – Сторони Конвенції НПД, залежно від обставин, включають, зокрема, заходи в деяких нижче перерахованих пріоритетних галузях або в усіх цих галузях у тій мірі, в якій вони стосуються боротьби з опустелюванням і пом'якшення наслідків посухи в уражених районах і відповідають інтересам їх населення:

а) заохочення альтернативних джерел засобів існування та поліпшення національної економічної ситуації в цілях зміцнення програм, спрямованих на викорінення зубожіння та забезпечення продовольчої безпеки;

б) динаміка демографічного розвитку;

в) стійке управління природними ресурсами;

г) стійкі методи ведення сільського господарства;

д) розвиток і ефективно використання різних джерел енергії;

е) інституціональні та правові рамки; зміцнення можливостей у галузі оцінки та моніторингу, включаючи гідрологічні та метеорологічні служби; нарощування потенціалу; освіта та інформування громадськості.

У 2001 році на КСК-5 був прийнятий додаток V до КБО про її регіональну імплементацію для Центральної та Східної Європи.

Метою цього додатка є надання керівних принципів і механізмів для ефективно імплементації Конвенції в уражених країнах регіону в світлі його особливих умов.

Статтею 4 додатка V до КБО регламентовано, що при підготовці та імplementації НПД у відповідності до статей 9 і 10 Конвенції кожна уражена країна регіону, включаючи Україну, відповідно:

а) визначає відповідні органи, які відповідають за підготовку, координацію та імplementацію своєї програми;

б) залучає уражене населення, включаючи місцеві общини, в розроблення, координацію та імplementацію програми шляхом місцевого процесу консультацій, у співробітництві з місцевими органами влади та відповідними неурядовими організаціями;

в) вивчає стан навколишнього середовища в уражених зонах для оцінки причин і наслідків опустелювання й визначення першочергових напрямків дій;

г) оцінює, за участі ураженого населення, попередні та існуючі програми для визначення стратегії та розроблення дій, що містяться в програмі дій;

Окрім цього **додатком V до КБО** визначені кілька інших зобов'язань країн регіону, включаючи Україну. Зокрема передбачено, що вони індивідуально чи спільно:

- в частині технічного, наукового та технологічного співробітництва (стаття 6):

а) сприяють підсилению мереж науково-технічного співробітництва, систем моніторингу та інформаційних систем на всіх рівнях, а також їх інтеграції, де це можливо, у всесвітні інформаційні системи;

б) сприяють розвиткові, адаптації та передачі відповідних існуючих і нових екологічно чистих технологій у рамках регіону та за його межами;

- в частині фінансових ресурсів і механізмів (стаття 7):

в) вживають заходи для раціоналізації та підсиллення механізмів надання коштів шляхом державних і приватних інвестицій із метою досягнення конкретних результатів у боротьбі з

деградацією земель і опустелюванням і зменшення наслідків посухи;

г) визначають вимоги до міжнародного співробітництва для підтримки національних заходів, і цим створюють, зокрема, сприятливе інвестиційне середовище, заохочують активну інвестиційну політику та інтегрований підхід до ефективної боротьби з опустелюванням, включаючи раннє визначення проблем, спричинених цим процесом;

д) намагаються залучити двосторонніх і/або багатосторонніх партнерів і установи з фінансового співробітництва з метою забезпечення імplementації Конвенції, включаючи програмні заходи, які беруть до уваги конкретні потреби уражених країн регіону, що є Сторонами;

- в частині інституційних рамок (стаття 8):

е) засновують і/чи підсилюють національні центри з координації дій у боротьбі з опустелюванням і/чи зменшення наслідків посухи;

є) розглядають можливість створення механізмів для підсилення регіонального співробітництва, де це можливо.

Україна, як і інші Сторони КБО, має звітувати про її виконання. Згідно зі **статтею 26 КБО**, кожна Сторона через Секретаріат КБО надає КСК для розгляду на її чергових сесіях доповіді про заходи, які вона вживає в цілях здійснення цієї Конвенції. КСК визначає графік надання і формат таких доповідей.

У 2001 році під час КСК-5 створений Комітет із огляду впровадження Конвенції, який попередньо розглядає ці доповіді, готує рекомендації для прийняття рішень КСК.

Під час КСК-8 у 2007 році була затверджена **10-річна Стратегія впровадження КБО** (далі – Стратегія), якою визначені:

чотири стратегічні цілі:

1) покращити умови життя населення уражених територій;

2) покращити стан уражених екосистем;

3) генерувати глобальні вигоди через ефективне впровадження Конвенції;

4) мобілізувати ресурси на підтримку впровадження Конвенції шляхом налагодження ефективного партнерства між національними та міжнародними суб'єктами;

п'ять оперативних цілей за такими напрямками:

1) пропагандистська, інформаційна та просвітницька робота;

2) рамки політики;

3) науково-технічні знання;

4) нарощування потенціалу;

5) фінансування та передача технологій.

НПД уражених країн, включаючи Україну, мають бути гармонізовані зі Стратегією, а національні доповіді про стан запровадження КБО повинні відображати стан досягнення вищенаведених стратегічних і оперативних цілей Стратегії за визначеними індикаторами.

КСК-9 у 2009 році, беручи до уваги чисельні зауваження її учасників, попередньо схвалила:

- 11 «індикаторів впливу» для оцінки досягнення стратегічних цілей 1–3 Стратегії;

- 7 «індикаторів впливу» для оцінки досягнення стратегічної цілі 4 Стратегії;

- 18 «індикаторів виконання» для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії.

При цьому, відповідно до рішення КСК-9, починаючи з 2012 року в рамках цього звітування Україна повинна була використовувати:

- 2 «індикатори впливу» для оцінки виконання стратегічних цілей 1–3 Стратегії, а саме: «зміни у землекористуванні» та «частка населення, що живе над межею бідності» (інші 9 індикаторів є бажаними);

- 14 «індикаторів виконання» для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії.

У 2013 році КСК-11 було прийнято рішення щодо вдосконалення системи оцінки виконання стратегічних цілей 1–3 Стратегії.

Принциповою відмінністю нової системи є запровадження мінімального набору індикаторів, інформація щодо яких збиратиметься з джерел Світового банку, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Дитячого фонду ООН, інших міжнародних організацій і глобальних проектів.

КСК-11 також прийнято рішення, яким Секретаріату та Глобальному механізму Конвенції (далі – ГМ) доручено забезпечити вдосконалення керівних документів щодо підготовки звітів, які мають подаватися на розгляд КСК, спрощення та покращення системи звітності, а також опрацювати належні критерії та методологічні підходи.

Кількість індикаторів щодо оцінки виконання оперативних цілей Стратегії (1 – *пропагандистська, інформаційна та просвітницька робота*, 2 – *рамки політики*, 3 – *науково-технічні знання*, 4 – *нарощування потенціалу*, 5 – *фінансування та передача технологій*) була скорочена до 11 (додаток 2).

На сьогодні, за рішеннями КСК КБО, триває «ітеративний» процес удосконалення індикаторів на основі «e-SMART» критеріїв, згідно з якими вони повинні бути економічно доцільними (Economic), специфічними (Specific), вимірюваними (Measurable), досяжними (Achievable), належними (Relevant) і мати часові рамки (Time-bound). Сторонам Конвенції також запропоновано використовувати додаткові індикатори, виходячи з національних особливостей і обставин.

Звітування має здійснюватися через спеціально створений портал «PRAIS» за формами та відповідно до керівних документів, розроблених Секретаріатом КБО.

**ОЧІКУВАНІ КІНЦЕВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ІНДИКАТОРИ
ДЛЯ ОЦІНКИ ДОСЯГНЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ
НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ
(після їх скорочення в 2013 році Секретаріатом КБО)**

Оперативна ціль I. Пропагандистська, інформаційна та просвітницька робота

Оперативною ціллю I передбачені 3 кінцеві результати та 3 індикатори впливу для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії на національному рівні:

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
1.А. Ефективне інформування ключових аудиторій на міжнародному, національному та місцевому рівнях про проблеми опустелювання/деградації земель і посухи, а також про можливість синергійно поєднувати їх розв'язання із заходами з адаптації до змін клімату та пом'якшення їх наслідків і щодо збереження біорізноманіття.	1.1. Кількість і масштаби організованих інформаційних заходів за темою «опустелювання/деградація земель, посухи» (далі – ОДЗП) і/або синергії між боротьбою з ОДЗП і діяльністю в сфері змін клімату та біорізноманіття, а також масштаби аудиторії, яка охоплюється засобами масової інформації, що висвітлюють ці теми.
1.В. Розгляд проблем опустелювання/деградації земель і посух на відповідних форумах, у тому числі з питань торгівлі сільськогосподарською продукцією, адаптації до змін клімату, збереження та сталого використання біорізноманіття, розвитку сільських територій, сталого розвитку та скорочення масштабів бідності.	1.2. Кількість офіційних документів і рішень із питань ОДЗП, прийнятих на міжнародному, субрегіональному та регіональному рівнях (на національному рівні не використовується)
1.С. Ширше залучення організацій громадянського суспільства (далі – ОГС) і наукових кіл у країнах Півночі та Півдня як зацікавлених сторін у процесі впровадження Конвенції; включення проблем ОДЗП у тематику їх інформаційно-пропагандистських і просвітніх ініціатив.	1.3. Число ОГС і науково-технічних установ, які беруть участь у процесі впровадження Конвенції. 1.4. Кількість і види ініціатив ОГС і науково-технічних установ із проблем ОДЗП у сфері освіти.

Оперативна ціль II. Рамки політики

Оперативною ціллю II передбачені 5 кінцевих результатів і 2 індикатори для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії на національному рівні:

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
2.А. Оцінка програмних, організаційних, фінансових і соціально-економічних факторів щодо ОДЗП, а також тих, які перешкоджають сталому землекористуванню, внесення рекомендацій відповідних заходів із усунення цих перешкод.	2.1. Кількість уражених країн – Сторін Конвенції, субрегіональних і регіональних суб'єктів, які завершили складання/перегляд національних програм дій (далі – НПД)/ субрегіональних програм дій (далі – СРПД)/регіональних програм дій (далі – РПД) відповідно до Стратегії з

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
2.В. Переробка ураженими країнами – Сторонами Конвенції своїх НПД у стратегічні документи, підкріплені вихідною біофізичною та соціально-економічною інформацією, та їх включення у комплексні інвестиційні програми.	урахуванням біофізичної та соціально-економічної інформації, національного планування, політики та практики їх інтеграції в рамкові інвестиційні програми.
2.С. Урахування ураженими країнами – Сторонами Конвенції своїх НПД і проблем сталого землекористування та деградації земель під час планування розвитку та розроблення відповідних секторальних, інвестиційних планів і стратегій.	
2.Д. Включення розвиненими країнами – Сторонами Конвенції цілей Конвенції та заходів зі сталого землекористування в їх програми/ проекти співробітництва в сфері розвитку в контексті підтримки ними секторальних і інвестиційних планів національного рівня.	2.2. Кількість партнерських угод, укладених у рамках Конвенції між розвиненими країнами – Сторонами Конвенції/ООН і міжурядовими організаціями та ураженими країнами – Сторонами Конвенції (на національному рівні не використовується) .
2.Е. Прийняття чи активізація заходів, що посилюють один одного, з метою збільшення ефекту від діяльності в рамках програм дій щодо боротьби з опустелюванням/деградацією земель, а також зусиль щодо збереження біорізноманіття, адаптації до змін клімату та пом'якшення їх наслідків.	2.3. Кількість ініціатив із синергічного планування/програмування щодо трьох Ріо – Конвенцій або механізмів спільного впровадження на всіх рівнях.

Оперативна ціль III. Науково-технічні знання

Оперативною ціллю III передбачені 6 кінцевих результатів і 2 індикатори для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії на національному рівні:

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
3.А. Підтримка національних зусиль у моніторингу біофізичних і соціально-економічних тенденцій і оцінці пов'язаних із ними факторів вразливості в уражених країнах.	3.1. Кількість уражених країн – Сторін Конвенції, що створили та використовують національну/ субрегіональну/регіональну систему моніторингу ОДЗП.
3.В. Створення бази вихідних даних на основі найбільш надійної наявної інформації про біофізичні та соціально-економічні тенденції та поступове узгодження відповідних наукових підходів.	
3.С. Поповнення знань про біофізичні та соціально-економічні фактори, а також про їх взаємодію в уражених районах із метою прийняття більш обґрунтованих рішень.	3.2. Кількість переглянутих НПД/СРПД/РПД, у яких відображені знання про рушійні сили ОДЗП, їх взаємодію та взаємодію між зміною клімату та біорізноманіттям.
3.Д. Поповнення знань про взаємозв'язок між адаптацією до змін клімату, пом'якшенням наслідків посух і відновленням деградованих земель в уражених районах із метою розроблення інструментів, які полегшують прийняття рішень.	

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
3.Е. Створення на глобальному, регіональному, субрегіональному, національному рівнях для допомоги органам влади та кінцевим користувачам ефективних систем передачі знань, включаючи традиційні знання, що дозволяють, зокрема, виявляти та поширювати передову практику та успішний досвід.	
3.Ф. Залучення науково-технічних мереж і установ, що мають відношення до вирішення проблем опустелювання/деградації земель і посух, до надання підтримки впровадженню Конвенції.	3.5. Кількість науково-технічних мереж, установ або науковців, залучених до досліджень, визначених Конференцією Сторін (на національному рівні не використовується).

Оперативна ціль IV. Нарощування потенціалу

Оперативною ціллю IV передбачені 2 кінцеві результати та 1 індикатор для оцінки досягнення оперативних цілей Стратегії на національному рівні:

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
4.А. Впровадження країнами, в яких була проведена самооцінка національного потенціалу, розроблених за її результатами планів дій щодо розвитку необхідного потенціалу на індивідуальному, інституційному та системному рівнях із метою вирішення проблем опустелювання/деградації земель і посух на рівні країн і на місцях.	4.1. Кількість країн, субрегіональних і регіональних суб'єктів звітування, які здійснюють заходи з нарощування потенціалу для боротьби з ОДЗП на основі самооцінки національного потенціалу (далі – СОНП) чи інших методологій або засобів.
4.В. Проведення країнами, в яких оцінка потреб у нарощуванні потенціалу ще не проводилась, відповідних оцінок, спрямованих на виявлення загальнонаціональних і місцевих потреб у потенціалі для розв'язання проблем опустелювання/деградації земель і посух.	

Оперативна ціль V. Фінансування та передача технологій

Оперативною ціллю V передбачені 5 кінцевих результатів і 3 індикатори

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
5.А. Розроблення в уражених країнах – сторонах Конвенції комплексних інвестиційних програм для залучення національних, двосторонніх і багатосторонніх ресурсів із метою підвищення ефективності та дієвості заходів, які вживаються.	5.1. Кількість уражених країн – Сторін Конвенції субрегіональних і регіональних суб'єктів, у яких рамкові інвестиційні програми, створені з урахуванням розробленої Глобальним механізмом інтегрованої фінансової стратегії або інших таких стратегій, відображають практику залучення національних, двосторонніх і багатосторонніх ресурсів на боротьбу з ОДЗП.

Кінцеві результати	Назва індикатора (CONS) (СВОД)
5.В. Своєчасне виділення розвиненими країнами – Сторонами Конвенції суттєвих, адекватних і передбачуваних фінансових ресурсів на підтримку внутрішньодержавних ініціатив із запобігання процесу опустелювання/деградації земель і пом'якшення наслідків посух.	5.2. Обсяги фінансових ресурсів, що надаються розвиненими країнами – Сторонами Конвенції для боротьби з ОДЗП (використовується для звітування лише розвиненими країнами) .
5.С. Нарощування Сторонами зусиль щодо мобілізації фінансових ресурсів по лінії Міжнародних фінансових установ, механізмів і фондів, включаючи ГЕФ, шляхом привернення уваги керівних органів цих установ до актуальних проблем Конвенції та сталого землекористування.	5.3. Ступінь адекватності, своєчасності та передбачуваності надання фінансових ресурсів розвиненими країнами – Сторонами Конвенції для боротьби з ОДЗП.
5.Д. Пошук інноваційних джерел і механізмів фінансування зусиль для боротьби з опустелюванням/деградацією земель і пом'якшення наслідків посух, включаючи приватний сектор, ринкові механізми, торгівлю, відповідні фонди та організації громадянського суспільства, інші механізми фінансування заходів із адаптації до змін клімату та пом'якшення їх наслідків, зі збереження та сталого використання біорізноманіття, боротьбі з голодом і бідністю.	
5.Е. Полегшення доступу уражених країн – Сторін Конвенції до технологій за рахунок адекватного застосування дієвих економічних і політичних стимулів і технічної підтримки, зокрема в рамках співробітництва Південь – Південь і Північ – Південь.	5.5. Обсяги фінансових ресурсів і види стимулів, які забезпечили можливості доступу до технологій ураженим країнам – Сторонам Конвенції.

ОГЛЯД ГАЛУЗИ ЕКОНОМІКИ

1. ОГЛЯД ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ХХІ СТОЛІТТІ

На шляху до сталого розвитку Україна проходить непростий період випробувань у сфері соціально-економічних відносин і складної динаміки зростання, що переривається глибокими економічними кризами, генерованими як загальносвітовими процесами й тенденціями, так і внутрішніми чинниками.

Із початку 2000-х років економіка України характеризувалася стійкою позитивною динамікою – середньорічні темпи економічного зростання протягом 2001–2007 рр. перевищували 7%. Однак до світової кризи 2008–2009 рр. економіка держави була не готовою. І саме ці процеси спричинили перші негативні тенденції. Криза 2008–2009 рр. фактично відкинула українську економіку на кілька років назад, а кризові процеси 2013–2014 рр. дедалі більше погіршували позиції України в світовій економіці в середньостроковій перспективі. Слід визнати, що в посткризовий період 2010–2013 рр., коли світова економіка відновила відносно стійке зростання, а висхідні економіки навіть прискорили темпи економічного відновлення, українська економіка занурилась у довгострокову рецесію (бурхливі події 2014 р. лише посилили кризовий стан: протягом 2012–2013 рр. темпи зростання вітчизняної економіки фактично були нульовими).

Подолання кризових явищ загальносвітового масштабу довго

давалося взнаки для української економіки. 2010–2012 рр. стали періодом подальшого консервування структури національної економіки, посилення адміністрування й корупції, поглиблення втручання держави в економічну діяльність. Наслідком цього стало, з одного боку, розчарування суспільства в правильності обраного країною шляху розвитку, з іншого, – відновлення депресивних тенденцій в економічному середовищі. Тому й не було вироблено належних механізмів запобігання та протидії загрозам подальших кризових шоків. Якщо криза 2008–2009 рр. в Україні, як і в усьому світі, була дійсно неочікуваною, то до кризи 2013–2014 рр. країна «наближалася» послідовно. Хоча протягом 2010–2011 рр. спостерігалася позитивна динаміка реального ВВП, проте її не можна класифікувати як «стійке зростання», оскільки фактично відбувалася лише часткова «компенсація» втрат (падіння) кризового 2009 р. Нульове зростання 2012–2013 рр. означало, що в країні не створюється базис стійкого економічного відновлення і, по суті, відбувається консервація як виробничого сектору, так і рівня добробуту населення, що, в свою чергу, обмежувало сукупний попит, а відтак – і підприємницьке середовище.

Глобальна фінансова криза 2008–2009 рр. виявилася руйнівною для України, насамперед для сектора промисловості, обсяг виробництва якого

протягом осінньо-зимового періоду 2008–2009 рр. після кількарічного зростання скоротився вдвічі.

Період посткризового відновлення 2010–2011 рр. не був успішно використаний в Україні, стимули для структурних змін залишалися слабкими. Тому вже на початку 2012 р. на тлі гальмування європейської економіки (внаслідок нарощування боргових ускладнень у країнах ЄС) в економіці України посилювалися негативні тенденції, зокрема втрати в промисловості інерційно продовжувались, індекс промислового виробництва наприкінці першого півріччя 2014 р. був на рівні найнижчих показників 2009 р.

Загалом, новітня економічна історія України, починаючи з 2000-х років, характеризується такими макроекономічними показниками розвитку, які відображають і досить кволе зростання ВВП на душу населення (якщо враховувати паритет купівельної спроможності), і нестійку динаміку темпів зростання ВВП до відповідного періоду минулого року (з 2002 до 2012 років спостерігаємо значення від 133 до 96%). Докладніше статистичний матеріал наведений у додатках.

Необхідно зазначити, що роль держави значною мірою залежить від етапу економічного розвитку країни (за Дехтяр Н. А., Дейнека О. В.). Так, у період перехідного етапу становлення ринкової економіки в Україні (з часів проголошення незалежності й до 2000 р.) аналіз динаміки виробництва товарів, робіт і послуг свідчить про зниження індексу реального ВВП, незважаючи на зростання його фактичного обсягу. З початком формування економіки ринкового типу Україна почала демонструвати позитивні стійкі тенденції до зростання. Так, за період 2002–2007 рр. середньорічні темпи зростання економіки були на рівні 7,4%, що характеризувалося високими темпами росту порівняно з країнами перехідної

економіки. Світова фінансово-економічна криза призвела до скорочення обсягу ВВП і зниження темпів його зростання майже в чотири рази за період 2009–2012 рр., порівнюючи з середньорічним показником за попередній етап.

Аналіз економічних процесів в Україні за 2010–2011 рр. свідчить, що поживлення стабілізації економіки на певних низьких рівнях макроекономічних показників спричинено насамперед зовнішніми чинниками – ознаками поживлення в світовій економіці, зростанням цін на металопродукцію і сировинні ресурси, що сприяло збільшенню вартісних обсягів товарного експорту України. Найбільшого приросту промислового виробництва в цей період досягнуто в експортоорієнтованих галузях переробної промисловості: хімічній і нафтохімічній, металургії, машинобудуванні. При цьому відносно повільна динаміка зростання валового продукту спостерігалася в секторах, пов'язаних із внутрішнім попитом, таких як харчова та легка промисловість.

Для порівняння зазначимо, що в 2012 р. основні країни – торговельні партнери України в Європейському Союзі – демонстрували негативну динаміку ВВП (Італія, Іспанія, Угорщина) чи сповільнення економічного зростання (Німеччина, Польща). За оцінками Євростату, за підсумками 2012 р. сумарний ВВП країн ЄС у річному вимірі зменшився на 0,3%.

Отже, наслідки світової фінансової кризи, що проявляються у глобальній нестабільності економік розвинутих країн, неможливість запроваджувати ефективні антикризові заходи регулювання економіки значно впливають на економічний і соціальний розвиток України. Також слід зауважити: якщо економічне зростання в 2011 р. забезпечувалося передусім за рахунок збільшення обсягів виробництва у

виробничих галузях економіки, то в 2012 р. приріст ВВП сформований насамперед сферами транспорту й торгівлі, що пов'язано з підготовкою та проведенням Євро-2012, а також задоволенням зростаючого платоспроможного попиту населення. Негативний внесок у формування ВВП пов'язаний із низькою ефективністю діяльності в сільському господарстві, переробній промисловості, будівництві та фінансовій діяльності.

У 2015 р. показники ВВП залишаються низькими (-17,2% за перший квартал, порівняно з аналогічним періодом минулого року). Основною причиною такого негативу є втрата Східного Донбасу. Разом із тим економічна ситуація на основній частині України стабілізується: дефіцит рахунку поточних операцій зменшився до \$265 млн за перші чотири місяці 2015 р., маємо вражаючий профіцит консолідованого бюджету (19,4 млрд

грн.) на кінець травня, а гривня не тільки стабілізувалась, а й значно зміцнилася. Ці показники наводять експертів до висновку, що Україна досягла свого дна й на друге півріччя можна очікувати поліпшення економічної ситуації.

Макроекономічні показники та економічні індекси підтверджують, що об'єктивних підстав для припинення спаду й початку економічного зростання поки немає. Індекс цін виробників відстежує зміни в цінах, за якими продають свої товари національні виробники на оптовому рівні реалізації. Він охоплює промисловість, добування корисних копалин, сільське господарство й усі стадії виробництва.

Індекс цін виробників за рік зростає від 100,4% у 2012 р. до 131,8% у 2014 р., і лише за зимові місяці початку 2015 р. зростання цін виробників перевищило 2% на місяць (табл. 1).

Таблиця 1

Індекс цін виробників в Україні, %

Роки	Січень	Лютий	За рік
2010	101,9	101,9	118,8
2011	101,3	104,8	114,1
2012	99,2	100,8	100,4
2013	100,3	98,4	101,7
2014	100,5	99,8	131,8
2015	102,3	104,8	--

Джерело: Держстат

Це дуже небезпечні тенденції, які свідчать про глибокі кризові явища в національній економіці. Ціни виробників зростають на фоні падіння промислового виробництва та інфляційних процесів. Скорочуються золотовалютні резерви України (за 5 років – із 26,5 до 6,4 млрд грн., при тому, що в 2011 р. вони становили 34,6 млрд грн.). Докладніше статистичні дані наведені в додатках. У структурі золотовалютних резервів на початок 2015 р. валюта, депозити та

монетарне золото становили загалом 35,85% загального обсягу.

Останнім часом НБУ послідовно й істотно підвищує облікову ставку, сподіваючись за рахунок цього частково стримати девальвацію гривні. Але це водночас зменшує можливості банків у кредитуванні суб'єктів економіки (табл. 2). Загрозливим виглядає зростання облікової ставки НБУ, яка менше ніж за рік збільшилася з 9,5 до 30%.

Таблиця 2

Основні показники, що характеризують стан грошово-кредитного ринку України, млн грн.

Показники	Станом на		
	1.01.2015	1.02.2015	1.03.2015
Грошова маса	956 728	936 216	1 137 588
в тому числі готівкова (частка в загальному обсязі)	282 947 (30%)	274 366 (29%)	283 840 (25%)
Депозити юросіб у гривні	169 875	167 228	168 431
Депозити юросіб валютні, млн дол. США	5 724	5 496	5 482
Депозити фізосіб у гривні	196 015	191 480	184 241
Депозити фізосіб валютні, млн дол. США	13 714	13 196	12 527
Кредити юрособам у гривні	436 079	433 213	427 059
Кредити юрособам у валюті, млн дол. США	23 653	23 153	22 620
Кредити фізособам у гривні	106 982	106 372	105 986
Кредити фізособам у валюті, млн дол. США	6 323	6 251	6 141
Заборгованість за кредитами, виданими НБУ	119 144	120 402	129 267
Рівень монетизації	61,21	51,11	56,54

Одним із вагомих стримуючих факторів зростання є наявність і динаміка чинників сталого економічного державного боргу (табл. 3).

Таблиця 3

Державний борг України

Станом на 01.01 відповідного року	Борг, млн грн..	Співвідношення держборг/ВВП, %
2010	316885	34,7
2011	432235	39,9
2012	473122	35,9
2013	515511	36,6
2014	584114	40,1
2015	1100564	70,2

Величина українського державного боргу порівняно з ВВП наближається до небезпечного рівня.

Боргові зобов'язання держави (за Новосоловою О. С.) характеризуються такими показниками: загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу в 2013 р. зріс порівняно з 2012 р. на 13,43% і становив 73,16 млрд дол. США. В 2014 р. спостерігалася тенденція до зменшення обсягів загального боргу. За підсумками року він становив 69,81 млрд дол. США, що на 4,58% менше, ніж у попередньому році.

Протягом 2012–2014 рр. більшу частку в структурі боргу займали зовнішні запозичення. Проте в 2013 році в структурі боргу відбулося зростання внутрішніх запозичень на 8,52% порівняно з 2012 р., яке призвело й до зростання загального обсягу державного боргу в цьому році. В 2014 р. внутрішні запозичення в структурі боргу зменшилися на 4,16%.

Показники боргової безпеки, визначені Бюджетним кодексом України, протягом 2012–2013 рр. не виходили за допустимі межі. Проте спостерігалася зростання деяких із них, що зумовлено

збільшенням обсягів державного та гарантованого боргу й витрат бюджету на погашення та обслуговування боргу. В 2014 р. ситуація різко погіршилася.

Співвідношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП упродовж 2012–2014 рр. стрімко зростало. В 2012 р. цей показник становив 36,58%, у 2013 р. він зріс до 40,19%, та попри це він ще перебував на рівні нижчому за критичне значення в 60%. Зважаючи на те, що в 2014 р. спостерігалось падіння обсягів виробництва та, як наслідок, – падіння ВВП, співвідношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП за три квартали 2014 р. перейшло критичне значення й становило 73,9%.

Показник співвідношення державного та гарантованого державою боргу до доходів загального фонду бюджету в 2012 р. становив 178%. У 2013 р. він зріс до 200,4% при критичному 300%. У 2014 р. спостерігалось погіршення ситуації: показник перевищив критичне значення й становив 354,3%.

У 2013 р. цей показник зріс на 26,8% і становив 164,7%. У 2014 р. мала місце зворотна тенденція: показник зменшився на 116,2%, що є наслідком нових кредитних угод із МВФ.

Співвідношення витрат Державного бюджету на погашення та обслуговування державного боргу до ВВП у 2014 р. зростало порівняно з попередніми роками та становило 12,9%, що є проявом збільшення видатків на обслуговування боргу.

Показники боргової безпеки в 2014 р. перевищили граничні значення, що свідчить про серйозні проблеми в борговій політиці та зростання загроз. Наслідком цього є кризова ситуація, яка склалася в Україні, що змушує нарощувати обсяги державного боргу. Так, 30 травня 2014 р. МВФ погодив надання кредиту Україні в обсязі 17 млрд дол. США, який виплачуватиметься щоквартально до 2016 р. Були підписані менші за обсягами кредитні угоди зі Світовим банком і ЄБРР. Загальний обсяг кредитів, наданий цими

установами в 2014 р., становив близько 1,5 млрд дол. США. Позики надали й уряди деяких країн. Серед них найвагомішою була позика уряду США в обсязі 1 млрд дол. США. Міжнародні фінансові інститути та іноземні уряди також розглядають можливість надання Україні кредитів у 2015 році.

Та основною проблемою, як і раніше, залишається використання отриманих кредитів не на розвиток економіки, а на підтримку Державного бюджету та погашення вже отриманих кредитів.

Важливим показником економічного розвитку країни є стан торгівлі, в тому числі зовнішньої.

За підсумками січня Держстат України зафіксував падіння українського експорту до Євросоюзу на 31% порівняно із січнем минулого року. Отже нинішні обсяги українського експорту до ЄС (близько 1 млрд дол. США), досягнуті в умовах дії преференцій Євросоюзу, становлять близько двох третин від обсягу поставок за період, коли політичні відносини України з ЄС були набагато слабшими. Водночас зазначено також і значне падіння українського експорту в країни СНД – на 55% (до Росії – на 60%). Загалом український експорт у січні зменшився на 31,2% (до 2,98 млрд дол. США), імпорт скоротився ще більше – на 33,4% (до 3 млрд дол. США).

Від’ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу України в січні 2015 р. становило 25,1 млн дол. США порівняно з 183,1 млн дол. в січні минулого року. В грудні 2014 р. цей показник дорівнював 617,3 млн дол., 167,8 млн – у листопаді, 218,4 млн – у жовтні та 337,4 млн – у вересні. Загалом негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами в 2014 р., за даними Держстату України, становило 468,3 млн дол., що в 28,9 раза перевищує показник 2013 року.

Але ці дані істотно відрізняються від даних Нацбанку України, який враховує й неформальну торгівлю. За його даними, від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі України товарами в січні становило 446

млн дол., що в 1,8 раза більше показника січня 2014 р. Цей параметр в минулому році (6,06 млрд дол.) у 3,3 раза перевищує показник 2013 року.

Однак і НБУ, і Держстат підтверджують, що Україна продає товарів за кордон набагато менше, ніж купує.

Загальна економічна ситуація за останні два роки має різку тенденцію до погіршення. Причиною цього є не тільки початок військових дій і порушення кооперативних зв'язків, а й поглиблення несприятливої кон'юнктури для більшості асортименту товарної продукції, яка реалізовувалась на експорт і формувала переважну більшість валютних надходжень.

Погіршення економічної ситуації в країні спричинює загострення декількох соціальних проблем, однією з яких є безробіття. Рівень його трохи зменшується – з 12,4% у 2000 р. до 7,7% у 2013 р., у 2014 р. він підвищився (до 9%), однак це найімовірніше пов'язано зі втратою робочих місць численними переселенцями зі Сходу України. Попит і пропозиція на робочу силу на початок 2015 р. були не в найкращому співвідношенні. Але при цьому слід брати до уваги високу тінізацію вітчизняної економіки та чинник прихованого безробіття.

Протягом останніх років в Україні зростає диференціація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку, серед них збільшується кількість проблемних. У 2014 р. соціально-економічний розвиток більшості регіонів характеризувався подальшим зменшенням промислового виробництва, впливом інвестиційного капіталу, нестійкою експортною динамікою, скороченням обсягів будівництва, звуженням внутрішнього ринку, погіршенням ситуації на ринку праці та загальним падінням рівня доходів.

Серед позитивних тенденцій зазначено лише зростання аграрного виробництва. Так, за підсумками 2014 р. обсяги виробництва сільськогосподарської продукції збільшились у 15 регіонах (від 1,6% у Закарпатській до 16% у

Хмельницькій областях), тоді як спад виробництва спостерігався в 9 регіонах. Варто зазначити, що серед регіонів, у яких відбулось скорочення виробництва, є такі, що формують значну частку аграрного виробництва України: Миколаївська (зменшення на 6,4%), Полтавська (на 3,1%), Черкаська (на 1,7%) області. В січні-березні 2015 р. загальне падіння сільськогосподарського виробництва по Україні становило 4,7%, а зростання порівняно з цим же періодом 2014 р. спостерігалось лише в 6 регіонах. Стабільну позитивну динаміку протягом зазначених періодів мають Херсонська, Тернопільська та Івано-Франківська області, проте темпи зростання в них є помітно нижчими.

Отже, формується сукупність регіонів, менше залежних від кризових явищ і коливань кон'юнктури зовнішніх ринків. Одним із важливих чинників стійкості є здатність забезпечити сталі зростання аграрного виробництва. Саме на цих регіонах мають вибудовуватись економічні моделі сталого розвитку з урахуванням високого потенціалу зростання.

2014 рік засвідчив поглиблення негативних тенденцій у промисловості більшості регіонів. За його підсумками, обсяги промислового виробництва скоротились у 16 регіонах (від 0,5% в Одеській до 42% у Луганській областях). Істотне зменшення промислового виробництва зафіксовано у м. Київ (на 14,3%), у Сумській (на 12,1%), Дніпропетровській (на 7,7%) і Полтавській (на 7,2%) областях.

За прогнозами Мінекономрозвитку України, номінальний ВВП у 2016 році становитиме 2262 млрд грн. Наступного року Мінекономрозвитку очікує також відновлення темпів експорту товарів і послуг – на 7,1% (до \$53,87 млрд). Темпи зростання імпорту прогнозуються показником 7,3% (до \$55,45 млрд). Отже, профіцит зовнішньої торгівлі має становити \$1,58 млрд.

У 2016 році в уряді України очікують також відновлення реальних зарплат (понад рівень інфляції) на 2,3%. Ще на початку року за цим показником очікували спад на 0,9%.

Крім того, Мінекономрозвитку підготувало й негативний прогноз на 2016 р. Згідно з ним, економіка продовжить падіння (-0,3%), а інфляція досягне 14,7%. Однак при цьому профіцит зовнішньої торгівлі виявиться меншим – лише \$1,07 млрд. Експорт має зрости на 3,8% (до \$52,2 млрд), імпорт – на 3,1% (до \$53,2 млрд).

У 2017–2019 рр. в уряді очікують поступове прискорення зростання ВВП із 3,5% до 4% при гальмуванні інфляції з 8,5% до 4,7%. Розраховують також на прискорення зростання реальних зарплат – із 3,7% до 4,6%. Сальдо торгового балансу погіршуватиметься – з \$1,99 млрд до \$3,27 млрд.

Для забезпечення економічної стабілізації Міністерство економічного розвитку та торгівлі України розробило стратегічні принципи економічного зростання України - «Шлях до процвітання». Цей документ офіційно презентований уряду. Документ визначає п'ять найважливіших принципів, за якими мають приймати всі рішення щодо розбудови держави й виконання реформ: верховенство права, чесна конкуренція, захист майнових прав, повна нетерпимість до корупції та нечисленний, але ефективний державний апарат.

У разі ефективного впровадження цих структурних реформ на базі принципів

економічної свободи автори стратегії планують домогтися таких показників:

- підняти рейтинг України в Індексі сприйняття корупції принаймні на 50 пунктів (із 142 у 2014 р.);
- створити найпривабливіший податковий режим у Центральній і Східній Європі;
- створити найкраще регуляторне середовище серед країн Центральної та Східної Європи;
- подвоїти ВВП на душу населення через 15 років;
- забезпечити \$8 млрд прямих іноземних інвестицій щорічно протягом наступних 5–10 років.

На жаль, економічний прогрес у напрямі забезпечення сталого розвитку виглядає загалом дуже кволо. На часі більшою мірою питання стосуються «реанімаційних» реформ і оперативних економічних рішень із виходу з економічної кризи. Зasadничі питання сталого розвитку мають реалізовуватись у площині структурних трансформацій економіки в бік її кардинальної егергоощадливості, рециклінгу відходів, «зелених» технологій, органічного землеробства тощо, орієнтації на поширення сфери послуг у формуванні загального ВВП і поглиблення міжнародної кооперації на рівні малого та середнього бізнесу.

Основні принципи та цілі економічного розвитку сформульовані в Законі України «Про основні засади (стратегії) державної економічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2012 р.

2. ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ

Практично всі види господарської діяльності більшою чи меншою мірою, прямо чи опосередковано впливають на навколишнє середовище та окремі його компоненти. Через значні зміни якісного стану природного середовища, спричинені діяльністю людини, з середини ХХ ст. поняття «антропогенний

вплив» уживають переважно стосовно негативних наслідків цієї діяльності. Такі наслідки виникають у процесі надкористування, промислового та сільськогосподарського виробництва, будівництва, роботи різних видів транспорту та інших видів економічної діяльності.

МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ГАЛУЗЕВОГО АНАЛІЗУ

1. Для проведення детального галузевого аналізу в кожній галузі виділяються підгалузі.

2. Для кожної підгалузі проводяться SWOT-аналіз і аналіз прогалин галузевої політики, законодавчих актів, програм і планів відповідного міністерства з метою підготовки рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенції Ріо.

Положення Конвенцій Ріо відображені як у текстах самих конвенцій, так і в протоколах, стратегіях і планах конвенцій, а також у рішеннях конференцій сторін і рекомендаціях міжнародних організацій щодо певних аспектів діяльності в рамках конвенцій. Зокрема:

1) Конвенція про охорону біологічного різноманіття. У 2010 р. на 10-й Конференції сторін був затверджений *Стратегічний план щодо біорізноманіття (2011-2020)*, який містить цілі Аіті щодо біорізноманіття.

2) Рамкова конвенція ООН про зміну клімату. Розроблені рекомендації ПРООН зі зменшення викидів у довкілля та розроблення стратегій розвитку, які не мають наслідків для клімату. Розроблені рекомендації ОЕСР щодо застосування СЕО. 11 грудня 1997 р. у м. Кіото на 1-ій Конференції сторін щодо зміни клімату для досягнення кінцевої мети Конвенції був прийнятий Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

3) Конвенція про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання. Втілення положень конвенції переважно спирається на *10-річну стратегію (2008-2018)*.

3. SWOT-аналіз

SWOT-аналіз полягає в розділенні чинників галузевої політики на чотири категорії: сильні (Strengths) і слабкі сторони (Weaknesses) галузевої політики; можливості (Opportunities), які відкриваються внаслідок реалізації галузевої політики; загрози (Threats), які заважають реалізації галузевої політики. Результати аналізу представляють у вигляді таблиці:

	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішнє середовище	Strengths (сильні сторони)	Weaknesses (слабкі сторони)
Зовнішнє середовище	Opportunities (можливості)	Threats (загрози)

У контексті інтеграції положень Конвенцій Ріо в національну політику України:

сильні сторони – це узагальнений опис тих положень Конвенцій Ріо, які вже інтегровані в політику, програми та плани відповідного галузевого міністерства, а також у законодавчі акти, за розроблення яких відповідає це міністерство;

слабкі сторони – це узагальнений опис тих положень Конвенцій Ріо, які ще не інтегровані в політику, програми та плани відповідного галузевого міністерства, а також у законодавчі акти, за розроблення яких відповідає це міністерство;

можливості – це зовнішні аспекти, які можна було б використати для інтеграції положень Конвенцій Ріо в національну політику України;

загрози – це будь-які процеси або явища, зовнішні обмеження, які перешкоджають руху в напрямі інтеграції положень Конвенцій Ріо в національну політику України.

4. Аналіз прогалін

Аналіз прогалін (gap-аналіз) – метод аналізу первинної інформації, що вивчає стратегічне розходження між реальним і бажаним результатом. Аналіз прогалін галузевої політики – це порівняння фактичної реалізації галузевої політики, програм, планів, законодавства з положеннями та/або стратегічними цілями Конвенцій Ріо.

Результати аналізу прогалін відповідної галузевої політики теж представляють у вигляді, в якому:

положення та/або стратегічні цілі конвенції – це основні конкретні вимоги Конвенції Ріо, які необхідно інтегрувати в національну політику. Експерт на основі свого досвіду обирає основні положення Конвенцій Ріо, інтеграція яких є найбільш актуальними, доцільними та можливими, саме для цих вимог визначає прогаліни;

нормативно-правові акти, галузеві плани та програми – це аналіз того, наскільки відповідне положення Конвенції Ріо інтегроване в національну політику України (*аналіз того, що зроблено*). У цьому стовпчику експерт вказує, як відповідне положення відповідної Конвенції Ріо відображене в політиці, програмах і планах відповідного галузевого міністерства, а також у законодавчих актах, за розроблення яких відповідає це міністерство;

прогаліна – це аналіз того, наскільки ситуація у відповідній галузевій політиці (планах, програмах, законодавстві) України відрізняється від конкретної вимоги Конвенції Ріо (*аналіз того, що необхідно зробити*);

рекомендація – це пропозиція експерта щодо внесення змін у конкретну стратегію галузевої політики,

план, програму або законодавчий акт зі врахування відповідного положення Конвенції Ріо (*пропозиція, що саме необхідно зробити*).

5. Загальні висновки та рекомендації

Результати SWOT-аналізу та аналізу прогалін узагальнюються. На основі цих результатів експерт робить висновки щодо інтеграції положень Конвенцій Ріо в галузеву політику.

Експерт також надає **загальні рекомендації** з інтеграції Конвенцій Ріо в галузеву політику на основі узагальнення рекомендацій, представлених в аналізі прогалін.

6. Проведення експертного огляду галузевих аналізів.

Експертна оцінка галузевих аналізів має ґрунтуватися, в першу чергу, на оцінці виконання технічного завдання, яке використовувалося для проведення галузевих аналізів. Технічне завдання, зокрема, містить наступні пункти:

- Підготовка переліку аспектів галузевої політики, законодавства, програм і пов'язаних із ними планів дій для відповідного міністерства та відповідних державних органів, підпорядкованих цьому міністерству.

- Визначення групи національних експертів (принаймні 5) для експертної оцінки галузевого аналізу та пов'язаних із ним рекомендацій.

- Проведення SWOT-аналізу сильних і слабких сторін і Gap-аналізу (аналізу прогалін) відповідних галузевих політик, програм, планів і/або законодавчих актів із метою підготовки рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенцій Ріо.

- Забезпечення високої оцінки якості аналізів SWOT і Gap, за шкалою від 1 до 9, щонайменше 10-ма рецензентами.

Процес експертної оцінки полягає у вивченні проектів звітів щодо якості з наданням коментарів, які стосуються

виключно змістовної частини, а не стилю або граматики.

Рецензент має:

- Ознайомитися з галузевим аналізом.

- Надати конкретні зауваження та коментарі до галузевого аналізу.

- Узагальнити свої зауваження щодо галузевого аналізу у висновках (не більше 1 стор.).

- Оцінити якість галузевого аналізу відповідно до переліку критеріїв оцінки.

1) Чи всі основні напрями діяльності відповідного галузевого міністерства та підпорядкованих йому державних органів представлені в звіті?

2) Чи проаналізовані основні галузеві законодавчі акти, програми та плани дій відповідного міністерства?

3) Чи використані коректні дані та інформація?

4) Наскільки ретельно проведений SWOT-аналіз у галузі в контексті Конвенцій Ріо?

5) Наскільки ретельно та ґрунтовно проведений Гар-аналіз (аналіз прогалин) відповідної галузевої політики та законодавчих актів із кожної Конвенції Ріо?

6) Наскільки ретельно та ґрунтовно проведений аналіз прогалин галузевих програм і планів із кожної Конвенції Ріо?

7) Чи охоплюють SWOT-аналіз і аналіз прогалин усі пріоритети галузевої політики, особливо щодо зміцнення системи державного управління?

8) Наскільки вагомими та реалістичними є надані рекомендації щодо інтеграції Конвенцій Ріо в галузеву політику?

9) Наскільки надані в звіті рекомендації враховують вимоги Конвенцій Ріо?

- Для оцінки аналізів галузевої політики запропоновано застосувати 9-бальну систему (1 – надзвичайно якісно, 2 – дуже якісно, 3 – відмінно, 4 – дуже добре, 5 – добре, 6 – відносно добре, 7 – задовільно, 8 – низька якість, 9 – дуже низька якість). У разі наявності балів оцінки 6, 7, 8 і 9 необхідно дати стисле пояснення, чим обумовлена така оцінка.

- Надати свої рекомендації та пропозиції щодо внесення змін у відповідну галузеву політику, якщо такі рекомендації та пропозиції з'являться в рецензента в процесі оцінювання.

7. Експерт зобов'язаний врахувати зауваження, рекомендації та пропозиції кожного рецензента. Якщо експерт не погоджується із зауваженнями, рекомендаціями та пропозиціями рецензента, він має обґрунтувати свою незгоду.

**SWOT-АНАЛІЗ І GAP-АНАЛІЗ ПОЛІТИК,
ПРОГРАМ, ПЛАНІВ І ЗАКОНОДАВЧИХ
АКТІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ
ТА ПІДГОТОВКА РЕКОМЕНДАЦІЙ
ЩОДО ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДПОВІДНО
ДО ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЙ РІО**

ПІДГАЛУЗЬ: СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Таблиця 1. SWOT-аналіз.

1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
1. Законодавче закріплення Основних засад державної екологічної політики (стратегії) до 2020 року (Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI).	1. Відсутність плану дій, який враховує кризову ситуацію та скорочення державних видатків на реалізацію політики. 2. Відсутність публікації результатів виконання Національного плану дій за 2012, 2013 рр.
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Визначення пріоритетів Плану дій щодо стратегії ДЕП, розробка норм, які дають можливість адаптувати на національному рівні положення КБР до сучасної ситуації з урахуванням можливості державно-приватного партнерства та співробітництва між Україною та ЄС.	1. Скорочення державних видатків на реалізацію Плану дій щодо стратегії ДЕП України.
2. КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
1. У Стратегії екологічної політики України до 2020 року передбачені питання боротьби з деградацією земель і досягнення цілі екологічно збалансованого користування. 2. Схвалено Концепцію боротьби з деградацією земель і опустелюванням (Розпорядження КМУ від 22.10.2014 № 1024), яка передбачає розроблення Національного плану дій (що є зобов'язанням України згідно зі ст. 10 КБО та ін.). 3. Створені спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади, які відповідають за формування та реалізацію державної політики в сфері охорони НПС, раціонального використання природних ресурсів.	1. Не передбачається підготовка нової державної цільової програми (згідно постанови КМУ від 01.03.2014 № 65 «Про економію державних коштів та недопущення втраг бюджету») 2. Відсутність перспективного планування та резервування коштів на підготовку та реалізацію Плану дій: обсяг фінансування, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції, визначається щороку з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів.
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Розроблення Державної цільової програми щодо боротьби з опустелюванням і деградацією земель.	1. Відсутність економічних механізмів і правового підґрунтя створення екологічно сталих агроландшафтів і систем землекористування.

3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Наявність Національного плану заходів із реалізації положень Кіотського протоколу до РКЗК (2005 р.) і нормативно-правових актів щодо використання гнучких механізмів Кіотського протоколу: спільного впровадження та цільових екологічних (зелених) інвестицій.</p>	<p>1. Відсутність національної стратегії та регіональних планів кліматоохоронних дій</p> <p>неврегульованість на рівні закону виконання вимог РКЗК, наявність у цій сфері лише підзаконних нормативно-правових актів.</p> <p>2. Відсутність програм із урахування особливостей розвитку національної економіки України в умовах зміни клімату (адаптації до зміни клімату)</p> <p>3. Відсутня узагальнена інформація про виконання Національного плану дій.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Розробка та прийняття Національного та регіональних планів заходів адаптації до зміни клімату, Національного плану скорочення викидів ПГ.</p> <p>2. Врахування питання зміни клімату в секторальних програмах і планах діяльності профільних міністерств, стратегіях розвитку відповідних галузей.</p> <p>3. Прийняття закону з регулювання правовідносин у сфері зміни клімату, який визначає правові та організаційні основи діяльності та управління в сфері зміни клімату; правила та нормативи в сфері викидів ПГ; функціонування національного ринку торгівлі квотами на викиди ПГ.</p>	<p>1. Нереалізованість більшості заходів Національного та регіональних планів.</p>

Таблиця 2. GAP-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ				
1.1	Кожна Договірна Сторона відповідно до її конкретних умов і можливостей розробляє національні стратегії, плани чи програми збереження та сталого використання біологічного різноманіття або адаптує з цією метою існуючі стратегії, плани або програми.	Відображення в Національній стратегії державної екологічної політики (ЗУ від 21.12.2010 № 2818-VI) економічних механізмів поліпшення екологічної ситуації.	1. Відсутність заходів щодо перегляду існуючих положень із урахуванням скорочення державних видатків на реалізацію Національного плану дій за стратегією державної екологічної політики. 2. Відставання у виконанні планів нарощування площ природно-заповідних територій і веденні землевпорядної документації.	Запропонувати Мінприроди разом із МЕРТ та іншими зацікавленими центральними органами виконавчої влади провести перегляд основних положень Національного плану дій із урахуванням положень Плану заходів із імплементації Угоди про асоціацію між Україною з одного боку та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством із атомної енергії та їх державами-членами з іншого боку на 2014–2017 роки
2. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО БОРТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ				
2.1	Сторони повинні створювати сприятливу атмосферу за допомогою належного посилення відповідних існуючих законів, а в тих випадках, коли вони відсутні, за допомогою видання нових законів і формування довготермінової політики та програм дій.	Схвалена Концепція боротьби з деградацією земель і опустелюванням (спрямована на виконання КБО)	Відсутній Національний план дій із реалізації Концепції та відповідні регіональні плани	Прийняття Національного плану дій, підготовка та впровадження Мінприроди відповідної Концепції та Національного плану дій, підготовка та впровадження регіональних планів.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
2.2	У національних програмах дій обумовлюються відповідні ролі уряду, місцевих громад і землекористувачів і визначаються наявні та необхідні ресурси. Вони, зокрема передбачають зміцнення національної бази кліматичних, метеорологічних і гідрологічних досліджень і розширення можливостей для створення системи раннього попередження про посуху.	Створена система законодавчих актів, які передбачають норми щодо екологічно збалансованого землекористування, зокрема 3У «Про охорону земель» (від 19.06.2003 № 962-IV).	Відсутній Національний план дій і відповідні регіональні плани дій щодо реалізації Концепції	Гармонізація законодавства України з положеннями Водної рамкової директиви ЄС, імплементація директиви ЄС про повені.
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	Сторони РКЗК за можливістю враховують пов'язані зі зміною клімату міркування при проведенні своєї відповідної соціальної, економічної, екологічної політики та застосуванні заходів і використовують відповідні методи, наприклад, оцінки наслідків, складені та визначені на національному рівні, з метою зменшити до мінімуму негативні для економіки, здоров'я суспільства та якості навколишнього середовища наслідки здійснення проектів чи заходів, спрямованих на пом'якшення впливу зміни клімату чи пристосування до нього.	Відсутні	Відсутня стратегія низьковуглецевого зростання України з визначеним баченням шляхів її розвитку на періоди до 2020 та 2050 рр., із урахуванням останніх подій в Україні.	Розробити та затвердити стратегію низьковуглецевого зростання України з визначеними різними моделями економічного розвитку на періоди до 2020 та 2050 рр.

ПІДГАЛУЗЬ: ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Таблиця 3. SWOT-аналіз.

1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Наявність системи нормативних актів про ПЗФ і кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог.</p> <p>2. Наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони НПС.</p> <p>3. Для координування діяльності створені декілька дорадчих органів на загальнонаціональному та місцевому рівнях.</p>	<p>1. Невідповідність сучасним викликам законодавства про ПЗФ України та нормативних актів, які регулюють ведення кадастрів природних ресурсів.</p> <p>2. Неналежний облік екологічного стану території і об'єктів, що становлять ПЗФ, і недостатня економічна оцінка витрат на покращення екологічної ситуації.</p> <p>3. Недостатній обмін інформацією з питань збереження біорізноманіття між різними центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, науковими та освітніми установами.</p>
Можливості	
<p>1. Нормативне закріплення стимулів інвестиційно-інноваційної діяльності щодо збалансованого використання біорізноманіття; зокрема нульового оподаткування прибутку господарської діяльності, спрямованої на підтримку біорізноманіття.</p>	<p>1. Обмеження регіональних кадастрів окремими видами природних ресурсів, неврахування в них ресурсів, які відносяться до біотичних коридорів¹.</p>
2. КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРОТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Наявність системи законодавчих актів щодо боротьби з деградацією земель і досягнення цілей екологічно збалансованого землекористування, зокрема спеціального Закону України «Про охорону земель».</p> <p>2. Закріплення в законодавстві ознак деградованих земель (ст. 171 Земельного кодексу України); орієнтовні показники, що характеризують ґрунтові властивості та зумовлюють необхідність консервації таких земель за природно-сільськогосподарськими зонами.</p> <p>3. Наявність національних стандартів за групою 13.080 «Якість ґрунту. Ґрунтознавство».</p>	<p>1. Розпорошеність законодавчих норм щодо запобігання деградації земель.</p> <p>2. Відсутність нормативних визначень критеріїв цінності та якості землі.</p> <p>3. Невідпрацьовані процедури надання дозволів на здійснення діяльності, яка може спричинити деградацію земель і системи мінімальних вимог, що мають включатися в усі дозволи.</p> <p>4. Дублювання функцій суб'єктів моніторингу НПС.</p>
Можливості	
<p>1. Проведення агрохімічної паспортизації.</p>	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <p>1. Незабезпеченість регулярного моніторингу якості та родючості ґрунтів.</p>

¹ Термін наразі відсутній в українському законодавстві. Більш детальні пропозиції викладені далі.

3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<p>1. Розроблення кількох проектів технічних регламентів із енергетичного маркування, спрямованого на підвищення енергоефективності².</p> <p>2. Визначені та розподілені функції державних органів, необхідні для реалізації РКЗК і КП до неї.</p>	<p>1. Неврегульованість на рівні закону виконання вимог РКЗК, наявність у цій сфері лише підзаконних нормативно-правових актів, незавершеність національної системи інвентаризації викидів ПГ і розподілу дозволів на викиди між підприємствами та галузями промисловості.</p> <p>2. Відсутність технічного регулювання, яке мало би стимулювати вистання найкращих технологій довідкових документів щодо найкращих наявних методів і технологій (BREFs);</p> <p>3. Відсутність технічного регулювання нормативів викидів ПГ за галузями економіки.</p> <p>4. Відсутність методик обліку викидів ПГ за галузями економіки, розроблених для застосування на рівні підприємств.</p> <p>5. Відсутність належного обміну інформацією про роботу міністерств у сфері імплементації положень РКЗК і КП до неї.</p>
<p><i>Можливості</i></p> <p>1. Створення механізму використання екологічних (зелених) інвестицій, який охоплює нормативне закріплення напрямів використання та засобів контролю за їх дотриманням.</p> <p>2. Розроблення та впровадження національної схеми торгівлі викидами ПГ.</p> <p>3. Розроблення та запровадження довгострокових заходів, спрямованих на скорочення викидів ПГ.</p>	<p><i>Загрози</i></p> <p>1. Несформованість законодавчих основ реалізації положень РКЗК.</p>

² До проектів технічних регламентів належать наступні проекти нормативних документів: проект постанови КМУ "Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових посудомийних машин"; проект постанови КМУ "Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування кондиціонерів повітря"; проект постанови КМУ «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників»; проект постанови КМУ «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування телевізорів»; проект постанови КМУ «Про внесення змін до Технічного регламенту максимально дозволеного споживання електроенергії холодильними приладами».

Таблиця 4. GAP-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ				
1.1	<p>Кожна Сторона встановлює систему охоронних територій або територій, у яких необхідно вживати спеціальні заходи для збереження біологічного різноманіття</p>	<p>Наявність регіональних кадастрів природних ресурсів, ПЗФ, тваринного та рослинного світу та наявність нормативної бази щодо збереження біорізноманіття:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Про природно-заповідний фонд України (ЗУ від 16.06.1992 № 2456-ХІІ); - Постанова КМУ «Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів» № 1781 від 28.12.2001 р.; Про екологічну мережу України (ЗУ від 24.06.2004 № 1864-ІV); - «Про затвердження Інструкції щодо оформлення охоронних зобов'язань на території та об'єкти природно-заповідного фонду Міністерства України» Наказ, Інструкція, Форма типового документа від 25.02.2013 № 65; - Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»; Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі на 2000–2015 роки від 21.09.2000 № 1989-ІІІ 	<p>1. Збереження біотичних (екологічних) коридорів не має економічного та організаційно-управлінського об'єктування та не враховується в державних цільових програмах.</p> <p>2. Регіональні кадастри ведуться за окремими видами природних ресурсів.</p> <p>3. Немає легального визначення регіональних кадастрів, що відносяться до біотичних (екологічних) коридорів</p>	<p>1. Викласти частину 1 пункту 3 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів» № 1781 від 28.12.2001 р. у редакції: <i>земельні ресурси; водні ресурси; природні рослинні ресурси; ресурси тваринного світу; природні лікувальні ресурси; мінерально-сировинні ресурси, корисні копалини родовищ, проявів, а також корисні копалини техногенних родовищ; природні ресурси, які відносяться до біотичних (екологічних) коридорів</i></p> <p>2. Доповнити пункт 3 Постанови абзацем 8: <i>Розділ «природні ресурси, які відносяться до біотичних (екологічних) коридорів», включають дані щодо сукупності рослинних і тваринних ресурсів, які можуть бути використані суспільством, відомості щодо їх міграційних шляхів і поширення видів на суміжних територіях</i></p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1.2	Кожна Договірна Сторона, наскільки це можливо й доцільно: у випадках, коли виявлено факт значного несприятливого впливу на біологічне різноманіття, регламентує чи регулює відповідні процеси та категорії діяльності.	Загальні вимоги КБР щодо економічного забезпечення технічних вимог регулюються Господарським кодексом України (ЗУ від 16.01.2003 № 436-IV), а також прийнятими на його основі підзаконними нормативними актами.	Недостатньо чітко відображенні вимоги КБР.	Доповнити частину 1 статті 153 Господарського Кодексу України абзацем 7: <i>здійснювати господарську діяльність без порушення прав суспільства та громади на відтворення екосистемних функцій природних ресурсів і підтримання їх біорізноманіття.</i>
1.3	Кожна Договірна Сторона вживає відповідні заходи для забезпечення належного обліку екологічних наслідків своїх програм і політики, які спроможні значно несприятливо вплинути на біологічне різноманіття.	Протокол про збереження та сталє використання біологічного та ландшафтного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат.	1. Недостатня робота зі створення транскордонних екологічних мереж. 2. У національному законодавстві не враховані вимоги Європейської ландшафтно-конвенції.	Поновити роботу над підготовкою та ухваленням Закону України «Про ландшафти» (ухвалений ВРУ 7.02.2012, ветований Президентом України).
1.4	Кожна Договірна Сторона вводить відповідні процедури, які потребують проведення екологічної експертизи проектів, які можуть значно несприятливо впливати на біологічне різноманіття, з метою уникнення або зведення до мінімуму таких наслідків і, якщо це доцільно, забезпечує	Наявність системи нормативних актів щодо екологічної експертизи проектів, які несприятливо впливають на біологічне різноманіття: - ЗУ «Про екологічну експертизу» від 09.02.1995р. р. № 45/95-ВР - ЗУ «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 № 1862-IV - Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Порядку організації та проведення перевірок суб'єктів господарювання щодо	1. Відсутні економічні механізми та важелі, які забезпечують реалізацію цих актів. 2. Немає економічної мотивації для збереження ресурсів біотичних коридорів. 3. Норми відшкодування екологічної шкоди не враховують порушення природоохоронного законодавства в межах	1. Частину 2 ст. 27 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» викласти в наступній редакції: «Екологічної експертизи можуть підлягати екологічно небезпечні діючі об'єкти та комплекси, в тому числі військового та оборонного призначення, <i>об'єкти та комплекси, які значно негативно впливають на розвиток території, віднесених до біотичних (екологічних) коридорів</i> » 2. Викласти частину 2 статті 7 ЗУ

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаляни	Рекомендації
	можливості для участі в таких процедурах	дотримання вимог природоохоронного законодавства» № 464 від 10.09.2008 р.	біотичних коридорів. 4. Норми щодо проведеного екологічного аудиту не передбачають аудиту на підприємствах, чия діяльність впливає на розвиток території, віднесених до біотичних (екологічних) коридорів.	«Про екологічну експертизу» «Об'єкти екологічної експертизи» в наступній редакції: «Екологічній експертизі можуть підлягати екологічні ситуації, що склалися в окремих населених пунктах і регіонах, а також діючі об'єкти та комплекси, які значно негативно впливають на стан навколишнього природного середовища, зокрема, на розвиток території, віднесених до біотичних (екологічних) коридорів».
2. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО БОРТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ				
2.1	Кожна Договірна Сторона повинна приділяти особливу увагу соціально-економічним факторам, що сприяють розвитку процесів опустелювання.	Наявність правового механізму контролю за використанням і охороною земель, у тому числі норм щодо економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель - Національний план дій із охорони навколишнього природного середовища України на 2011-2015 - Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року, № 2768-III - Про державну експертизу земельпорядної документації (ЗУ від 17.06.2004 № 1808-IV) - Про державний контроль за використанням і охороною земель, ЗУ від 19.06.2003 № 963-IV (Ст. 8).	Відсутність економічного стимулюючого механізму зменшення рівня використання еродованих і деградованих земель, відсутність фінансування для консервації земельних ділянок.	Викласти в наступній редакції п. п. а), в) ст.205 Земельного кодексу України: «а) надання податкових і кредитних пільг громадянам і юридичним особам, які здійснюють за власні кошти заходи, передбачені загальнодержавними та регіональними програмами використання й охорони земель, або визначені з власної ініціативи обгрунтовані заходи з підтримання біорізноманіття або збереження екосистемної цілісності екологічних (біотичних) коридорів, відновлення родючості деградованих і

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
				<p><i>малопродуктивних земель, які стали такими не з їх вини;</i> в) звільнення від плати за земельні ділянки, які перебувають у стадії сільськогосподарського освоєння або поліпшення їх стану згідно з державними та регіональними програмами, <i>консервуються власниками для цілей підтримання біорізноманіття або збереження екосистемної цілісності екологічних (біотичних) коридорів, відновлення родючості. деградованих і малопродуктивних земель, які стали такими не з їх вини».</i></p>
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	<p>Сторони РКЗК сприяють і співпрацюють у розробці, застосуванні та розповсюдженні, включаючи передачу технологій, методів і процесів, які дають можливість обмежити, знизити або припинити антропогенні викиди парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, у всіх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Указ Президента України від 31 травня 2011 року № 634/2011 про затвердження «Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України», в якому визначається відповідальність Мінекономрозвитку за розроблення державних норм, правил і стандартів у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива. Розроблення серії проектів нормативних документів (технічних 	<p>Відсутність технічного регулювання, яке мало би стимулювати використання найкращих технологій і методів довідкових документів щодо найкращих наявних методів і технологій (BREFs).</p>	<p>Розроблення та затвердження нормативного-правових актів на виконання пункту 257 Розпорядження КМУ від 17 вересня 2014 р. № 847-р щодо імплементації Директиви 2010/75/ЄС, яка встановлює обов'язкове застосування найкращих технологій у енергетичній, металургійній, хімічній галузях, у секторі поводження з відходами, сільському господарстві та ін.</p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
	<p>відповідних секторах, включаючи енергетику, транспорт, промисловість, сільське господарство, лісове господарство та вилучення відходів.</p>	<p>регламентів) із енергетичного маркування.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Затвердження низки нормативно-регулюючих документів із питань енергоефективності, енергозбереження, альтернативних і відновлювальних джерел енергії, таких як: <ul style="list-style-type: none"> - Постанова КМУ від 29.11.06 № 1670 «Про затвердження Порядку проведення кваліфікації когенераційної установки»; - Постанова КМУ від 05.10.04 № 1307 «Про порядок видачі свідоцтва про належність палива до альтернативного»; - Постанова КМУ від 24.09.12 № 878 «Питання застосування сертифікатів про походження товарів для підтвердження їх українського походження та визначення питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт і послуг українського походження у вартості будівництва об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії»; - Постанова КМУ від 24.07.13 № 771 «Про затвердження Порядку видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії»; 		

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаляни	Рекомендації
		<p>- Постанова НКРЕ від 02.11.13 № 1421 «Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу для суб'єктів господарської діяльності»;</p> <p>- Постанова НКРЕ від 15.06.12 № 749 «Про затвердження Порядку визначення питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт і послуг українського походження у вартості будівництва об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використання аальтернативних джерел енергії»;</p> <p>- Постанова НКРЕ від 27.06.12 № 744 «Про затвердження Порядку визначення розміру місцевої складової для об'єктів електроенергетики, в тому числі введених в експлуатацію черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів)».</p> <p>- Наказ Мінерговугілля від 28.10.09 № 570 «Про затвердження Правил приєднання віроелектростанцій до електричних мереж»;</p> <p>- Наказ Міністрів від 24.07.09 № 223 «Про затвердження Правил приєднання когенераційних установок до теплових мереж».</p>		

ПІДГАЛУЗЬ: ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ

Таблиця 5. SWOT-аналіз.

1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
1. Наявність системи нормативних актів про ПЗФ і кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог.	1. Брак стимулів збалансованого використання біорізноманіття в секторальних планах і програмах. 2. Неналежний облік екологічного стану територій і об'єктів, що становлять ПЗФ і недостатня економічна оцінка витрат на покращення екологічної ситуації.
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Розроблення прогностичних і програмних документів економічно-соціального розвитку регіонів із урахуванням комплексного аналізу екологічного стану територій і об'єктів, що становлять загрозу НПС.	1. Дочасне припинення дії Державної цільової програми біобезпеки та біологічного захисту на 2015-2020 рр. (Постанова КМУ від 01.04.2013 № 620). 2. Незацікавленість суб'єктів господарювання в підтриманні біорізноманіття при здійсненні господарської діяльності.
2. КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРОТБЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
1. Відображення проблем деградації земель у Національному плані дій із охорони НПС України на 2011-2015 рр.	1. Національний план дій, який має містити перелік конкретних завдань із зазначеними строками їх реалізації, а також індикатори оцінки стану досягнення цілей, досі не прийнятій.
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Впровадження економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель шляхом надання податкових і кредитних пільг особам, які здійснюють заходи, передбачені загальнодержавними та регіональними програмами використання і охорони земель.	1. Незастосування механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<p>1. Підготовка та подання до Секретаріату РКЗК періодичних національних повідомлень із питань зміни клімату, які містять інформацію щодо прогнозу економічного розвитку України, а також впливу такого розвитку на антропогенні викиди ПГ.</p> <p>2. Підготовка науково-дослідної роботи «Розроблення довгострокових, середньострокових і короткострокових прогнозів викидів парникових газів за різними сценаріями розвитку економіки України».</p> <p>3. Підготовка в рамках програми підтримки розвитку вуглецевого ринку України, за фінансової підтримки ЄБРР, «Прогнозу викидів парникових газів в Україні до 2050 року», який передбачає декілька варіантів економічного розвитку України.</p>	<p>1. Відсутність економічної оцінки можливостей екологічної модернізації національної економіки.</p> <p>2. Невраховання скорочення викидів ПГ при підготовці прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку.</p> <p>3. Більшість науково-дослідних робіт, а також інших матеріалів, у яких прогнозуються викиди ПГ за різними сценаріями економічного розвитку України, не враховують останні економічні події, а отже потребують суттєвого перегляду та доопрацювання.</p> <p>4. Відсутність стратегії низьковуглецевого розвитку України.</p> <p>5. Відсутність процедур і регулятивних документів із упровадження стратегічної екологічної оцінки щодо загроз, які виникають в економіці України в зв'язку зі зміною клімату.</p>
<i>Загрози</i>	
<p>1. Розроблення плану дій на довготермінову перспективу (а саме: після 2012 року) стосовно пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї.</p>	<p>1. Обмеженість пріоритетів імплементації положень РКЗК проектами спільного впровадження і торгівлею квотами.</p>

Таблиця 6. GAP-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ				
1.1	Кожна Договірна Сторона передбачає заходи зі збереження і сталого використання біологічного різноманіття у відповідних секторальних або міжсекторальних планах, програмах і політиці	Секторальні та міжсекторальні плани та програми, зокрема програми економічного та соціального розвитку регіонів України	У документах не передбачені заходи зі стимулювання державно-приватного партнерства та інвестиційно-інноваційної політики, а також щодо стимулювання сталого використання біорізноманіття в секторальних планах і програмах.	Визначити розділи програми, дія яких може бути відновлення з урахуванням сучасної економічної ситуації в країні з урахуванням можливостей державно-приватного партнерства та інноваційно-інвестиційної політики
2. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО БОРОТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ				
2.1	Кожна Договірна Сторона передбачає заходи щодо збереження та сталого використання біологічного різноманіття у відповідних секторальних або міжсекторальних планах, програмах і політиці	Секторальні та міжсекторальні плани та програми, зокрема програми економічного й соціального розвитку регіонів України	У програмах не передбачені заходи, спрямовані на стимулювання державно-приватного партнерства та інвестиційно-інноваційної політики, а також стосовно стимулювання сталого використання біорізноманіття	Визначити розділи програми, дія яких може бути відновленням із урахуванням сучасної економічної ситуації в країні, можливостей державно-приватного партнерства та інноваційно-інвестиційної політики

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаляни	Рекомендації
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	Сторони формують, здійснюють, публікують і регулярно поновлюють національні та, у відповідних випадках, регіональні програми, які містять заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом вирішення проблеми антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами всіх ПГ, які не регулюються Монреальським протоколом, і заходи зі сприяння адекватній адаптації до зміни клімату	Наявність національного плану заходів реалізації положень РКЗК (Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану заходів із реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату» від 18.08.2005 №346-р.)	Відсутність економічної оцінки можливостей екологічної модернізації національної економіки.	Провести економічну оцінку сучасних можливостей екологічної модернізації та відновлення економіки на державному та регіональному рівнях.
3.2	Сторони РКЗК за можливістю враховують пов'язані зі зміною клімату міркування при проведенні своєї відповідної соціальної, економічної та екологічної політики й застосуванні заходів і використовують відповідні методи, наприклад, оцінки наслідків, складені та визначені на національному рівні, з метою зменшити до мінімуму негативні для економіки, здоров'я суспільства та якості навколишнього середовища	1. Періодичне подання до Секретаріату РКЗК національних повідомлень з питань зміни клімату, які містять інформацію щодо прогнозу економічного розвитку України, а також вплив такого розвитку на антропогенні викиди ПГ. 2. Підготовка науково-дослідної роботи «Розроблення довгострокових, середньострокових і короткострокових прогнозів викидів парникових газів за різними сценаріями розвитку	1. Невраховання скорочення викидів ПГ при прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку згідно із ЗУ «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного й соціального розвитку України» від 23 березня 2000 року, № 1602-III (Ст. 5.). 2. У Постанові КМУ «Державна стратегія регіонального розвитку на	1. Розробити стратегію низьковуглецевого розвитку України. 2. Викласти частину 1 ст. 5 ЗУ «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного й соціального розвитку України» у наступній редакції: Прогнозні та програмні документи економічного та соціального розвитку розробляються на основі комплексного аналізу демографічної ситуації, стану використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, конкурентоспроможності вітчизняної

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаляни	Рекомендації
	наслідки здійснення проектів чи заходів, спрямованих на пом'якшення впливу зміни клімату чи пристосування до нього	економіки України». 3. Підготовка в рамках програми підтримки розвитку вуглецевого ринку України, за фінансової підтримки ЄБРР, «Прогнозу викидів парникових газів в Україні до 2050 року», який передбачає декілька варіантів економічного розвитку України.	період до 2020 року» (Постанова КМУ від 06.08.2014 № 385) не передбачена реалізація заходів, спрямованих на пом'якшення наслідків зміни клімату. 3. У ЗУ «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» (Закон від 06.09.2012 № 5205-VI) відсутня норма, яка регулює стимулювання заходів, спрямованих на пом'якшення наслідків зміни клімату	економіки, оцінки досягнутого рівня розвитку економіки та соціальної сфери, з урахуванням впливу зовнішніх політичних, економічних, інших факторів і очікуваних тенденцій зміни впливу цих факторів у перспективі. Прогнозні та програмні документи економічного й соціального розвитку розробляються також на основі комплексного аналізу можливостей і потенціалу застосування впровадження політики стимулювання скорочення викидів ПП. 3. Доновити «Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року» положенням, відповідно до якого державні цільові програми в окремих сферах соціально-економічного розвитку мають враховувати заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом зменшення антропогенних викидів і абсорбції ПП. 4. Визначити економічні механізми стимулювання скорочення викидів ПП на підпункті зеленої модернізації.
3.3	Сторони визначають і періодично розглядають свою власну політику та практичні методи, які заохочують діяльність, що призводить до більш високих рівнів	1. Наявність національного плану заходів реалізації положень РКЗК (Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану заходів із реалізації положень Кіотського	За 2013-2014 рр. прийнято лише декілька національних документів щодо кліматозахоронної політики, зокрема План дій України щодо скорочення	Виконати завдання відповідно до Національного плану заходів із реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату відповідно до

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаалини	Рекомендації
	<p>антропогенних викидів ПГ, які не регулюються Монреальським протоколом, порівняно з рівнями, які б інакше; Сторони заохочують належні реформи у відповідних галузях із метою сприяння реалізації політики та заходів обмеження або скорочення викидів ПГ, які не регулюються Монреальським протоколом</p>	<p>протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» від 18.08.2005 №346-р). 2. ЗУ «Про електроенергетику» (від 16.10.1997 № 575/97-ВР), який запроваджує механізм сприяння реалізації політики зі скорочення викидів парникових газів, шляхом застосування положень Закону щодо зеленого тарифу. 3. Розпорядження КМУ від 24.07.2013 р. № 1071 «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2020 р.», в якій передбачається поступове скасування дотацій і субсидій у галузі традиційного викопного палива</p>	<p>авіаційної емсії CO₂, затверджений Наказом Державної авіаційної адміністрації України від 28 лютого 2013 р. Розроблений Проект закону «Про засади організації та здійснення моніторингу, звітності й верифікації викидів ПГ», не зареєстрований у ВРУ. Робота з розроблення Національного плану заходів зі зменшення антропогенного впливу на клімат триває з 2005 року, Національний план заходів із адаптації до глобальної зміни клімату також не прийнятий</p>	<p>компетенції МЕРТ (п.1,3,5,10,11,13)</p>

ПІДГАЛУЗЬ: ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Таблиця 7. SWOT-аналіз.

1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність системи нормативних актів про ПЗФ і кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог. 2. Наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони НПС. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брак стимулів збалансованого використання біорізноманіття в секторальних планах і програмах. 2. Відсутність стимулювання здійснення заходів із підтримки біорізноманіття в податковому регулюванні. 3. Неналежний облік екологічного стану територій і об'єктів, які становлять ПЗФ. 4. Недостатня економічна оцінка витрат на покращення екологічної ситуації
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Урахування при таксуванні порушення екосистемної цілісності об'єктів ПЗФ. 2. Оптимізація фінансування ведення регіональних кадастрів природних ресурсів за рахунок залучення джерел, які не суперечать чинному законодавству 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обмеженість фінансування регіональних кадастрів природних ресурсів. 2. Невідповідність такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства
2. КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність нормативних актів, які регламентують питання застосування економічних механізмів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нерозвиненість стимулюючих механізмів для впровадження землекористувачами екологічно збалансованої діяльності, збереження ґрунтів і відтворення їх родючості. 2. Чинним законодавством враховані не всі види збитків. 3. Правила використання та охорони земель, які мають особливу цінність, розроблені не всіма регіонами.

<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<p>1. Формування майнової відповідальності за принципом «забруднювач платить», відповідно до якого землекористувач (оператор), який спричиняє екологічну шкоду або створює реальну загрозу заподіяння такої шкоди, повинен нести витрати на всі необхідні запобіжні або відновні заходи, оцінку екологічної шкоди або ймовірності її заподіяння.</p>	<p>1. Недосконалість системи майнової відповідальності за порушення норм щодо раціонального землекористування.</p>
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<p>1. Наявність системи екологічних податків, зокрема податків за викиди в атмосферне повітря, в тому числі ПГ. 2. Запровадження фінансових стимулюючих заходів для генерації та використання альтернативних і відновлювальних джерел енергії, які призводять до скорочення викидів ПГ. 3. Прийнято низку законодавчих актів щодо Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів ПГ.</p>	<p>1. Брак стимулюючих заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату. 2. Неможливість продовження участі суб'єктів господарювання, а також уряду України в гнучких механізмах Кіотського протоколу в другому періоді дії Кіотського протоколу (2013-2020 рр.).</p>
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<p>1. Опрацювання варіантів задля об'єднання національної схеми торгівлі викидами ПГ за європейською схемою. 2. Створення механізму податкового заохочення зниження антропогенних викидів ПГ.</p>	<p>1. Значні зниження обсягів викидів ПГ унаслідок зниження ВВП, а не завдяки природоохоронній діяльності.</p>

Таблиця 8. GAP-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
2. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО БОРОТЬБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ				
2.1	Сторони вживають належні заходи для створення внутрішніх ринкових умов і стимулів фінансового чи іншого характеру, що сприяють розвитку, передачі, придбанню та адаптації придатних технологій, знань, ноу-хау та практики, включаючи заходи з метою забезпечення адекватного та ефективного захисту прав інтелектуальної власності	1. Відображення в стратегії екологічної політики України до 2020 р. питань боротьби з деградацією земель і досягнення цілі екологічно збалансованого користування. 2. Наявність системи законодавчих актів щодо боротьби з деградацією земель і досягнення цілей екологічно збалансованого землекористування, зокрема спеціального ЗУ «Про охорону земель» (від 19.06.2003 № 962-IV).	Відсутність стратегії, спрямованої на створення внутрішніх ринкових умов і стимулів фінансового характеру задля розвитку, передачі, придбання й адаптації придатних технологій, знань, ноу-хау та практики, які спрямовані на боротьбу з деградацією земель і опустелюванням.	1. Розробити в співпраці з відповідними міністерствами Стратегію, спрямовану на створення внутрішніх ринкових умов і стимулів фінансового характеру для розвитку, передачі, придбання та адаптації придатних технологій, знань, ноу-хау та практики, які спрямовані на боротьбу з деградацією земель і опустелювання ³ .
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	Сторони РКЗК визначають і періодично розглядають свою власну політику та практичні методи, які заохочують діяльність, що призводить до більш високих	Наявність системи екологічних податків, зокрема податків за викиди в атмосферне повітря, в тому числі парникових газів	Відсутність у Податковому кодексі України (від 02.12.2010 № 2755-VI) механізмів податкового заохочення чи	1. Розширити коло об'єктів екологічного податку, викласти п. 14.1.57 Податкового кодексу України в наступній редакції: <i>екологічний податок -</i>

³ Для інформації 1) Завершується робота над Science-Policy Interface (SPI), який організовується КБО для досягнення оперативної цілі 3 10-річного стратегічного плану та рамок КБО з активізації здійснення Конвенції (2008-2018 роки), "щоб стати авторитетним глобальним центром науково-технічних знань із проблем опустелювання / деградації земель і пом'якшення наслідків посухи". <http://www.unccd.int/en/programmes/Science/International-Scientific-Advice/Pages/SPL.aspx?HighlightID=282>; 2) В документі ICCD / COP (11) / CST / 6 викладені основні заходи, пов'язані з управлінням знаннями здійснювани секретаріатом КБО. Згідно 10-річного стратегічного плану та рамок КБО з активізації здійснення Конвенції (2008-2018 роки), створена система управління знаннями, які покращують і поширюють науково-технічну інформацію з питань опустелювання / деградації земель і посухи (OD33) – Scientific Knowledge Brokering Portal (SKBP), який збирає контент із первинних джерел інформації та робить її доступною для широкого кола кінцевих користувачів, у тому числі вчених і політиків. <http://www.unccd.int/en/programmes/Science/Knowledge-Management/Pages/Scientific-Knowledge-Brokering.aspx>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
	рівнів антропогенних викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, порівняно з рівнями, які б інакше мали місце		стимулювання зниження або припинення антропогенних викидів ПП	<p>загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів забруднюючих речовин і викидів ПП на суб'єктах господарювання, які не включені до системи (схеми) торгівлі квотами на викиди парникових газів, скидів у водні об'єкти, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів і з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року.</p> <p>2. Розробити в співпраці з відповідними міністерствами науково обґрунтовані ставки податку за викиди ПП.</p> <p>3. Додати Податковий Кодекс України стаття 243 «Ставки податку за викиди парникових газів»</p>
3.2	Сторони проводять національну політику та застосовує відповідні заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом обмеження своїх антропогенних викидів ПП і захисту та підвищення якості своїх поглиначів і накопичувачів ПП	Наявність національного плану заходів реалізації положень РКЗК (Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» від 18.08.2005 №346-р.)	Відсутня правова регламентація пом'якшення негативного впливу на клімат, стимулювання скорочення викидів ПП суб'єктами господарювання	<p>Розробити в співпраці з відповідними міністерствами науково обґрунтовані податкові пільги для суб'єктів господарювання, які впроваджують заходи, спрямовані на скорочення викидів ПП</p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
3.3	Сторони забезпечують поступове скорочення або усунення ринкових диспропорцій, фіскальних стимулів, звільнення від податків і мита та субсидій, що суперечать цілям Конвенції, в усіх галузях, які є джерелами викидів ПГ, і застосування ринкових механізмів (РКЗК).	Наявність національного плану заходів реалізації положень РКЗК (Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» від 18.08.2005 № 346-р.)	Законодавство не передбачає санкцій для галузей і виробництв, що сприяють високому рівню викидів ПГ	Розробити в співпраці з відповідними міністерствами науково обґрунтовані заходи впливу на підприємства, які перевищують ліміти на викиди ПГ, зокрема обов'язкове впровадження за рахунок таких підприємств, заходів, спрямованих на скорочення викидів ПГ

ПІДГАЛУЗЬ: СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Таблиця 9. SWOT-аналіз.

1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Ратифікація та підписання Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку та ЄС і його державами-членами з іншого (ЗУ від 16.09.2014 № 1678-VII). Згідно зі статтями 360-361 глави 6 Угоди Сторони розвиватимуть і зміцнюватимуть співробітництво з питань охорони НПС, зокрема в сфері збереження та захисту біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі).</p> <p>2. Розпочато процес імплементації положень Конвенції та Картахенського протоколу в національному законодавстві</p> <p>3. Підготовка нормативно-правової бази для ратифікації Нагойського протоколу, який набув чинності в жовтні 2014 р. для 50 країн.</p>	<p>1. Співпраця зосереджена здебільшого на збереженні біорізноманіття природного середовища регіону Українських Карпат.</p> <p>2. Недостатня робота зі створення транскордонних екологічних мереж для збереження біорізноманіття</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Міжнародне дво- та багатостороннє співробітництво в сфері надання фінансової підтримки збереження біорізноманіття.</p>	<p>1. Відсутність вичерпних даних щодо територій і об'єктів, які становлять загрозу НПС</p>
2. КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРотьБУ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Ратифікація та підписання Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку та ЄС і його державами-членами, з іншого (статті 360-361 глави 6 Угоди).</p> <p>2. Укладені двосторонні угоди зі співробітництва в сфері боротьби з опустелюванням із окремими державами (Аргентиною)</p>	<p>1. Нерозвиненість системи зв'язків України з іншими державами в сфері боротьби з опустелюванням</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Створення системи екологічного страхування</p>	<p>1. Практичне впровадження системи екологічного страхування</p>

3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<p>1. Співпраця з державами-членами ЄС у рамках двосторонніх угод на міжурядовому та відомчому рівні.</p> <p>2. Прийняття зобов'язань у рамках Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС на законодавчому рівні, які стосуються, в тому числі, питань зміни клімату.</p>	<p>1. Нерівномірність територіального (регіонального) розподілу проєктів спільного впровадження та цільових екологічних (зелених) інвестицій</p> <p>2. Відсутність у Розпорядженні КМУ від 17 вересня 2014 р. № 847-р «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством із атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншого боку» окремого пункту з визначенням відповідального виконавця та співвиконавців, за зобов'язаннями Додатку ХХХ Угоди про асоціацію, а саме за наступними зобов'язаннями:</p> <p>- розроблення плану дій на довготермінову перспективу (а саме: після 2012 р.) стосовно пом'якшення зміни клімату та адаптації.</p> <p>3. Розроблення та запровадження довгострокових заходів, спрямованих на скорочення викидів ПГ.</p>
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<p>1. Вчасне виконання зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у частині заходів, які сприяють запобіганню зміни клімату, а також адаптації та пом'якшення наслідків зміни клімату</p>	<p>1. Ліквідація центрального органу виконавчої влади з питань зміни клімату та реалізації положень РКЗК і Кіотського протоколу до неї може призвести до зниження пріоритетності цього питання в подальшому розвитку економіки країни</p>

Таблиця 10. GAP-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ				
1.1	Кожна Договірні Сторона співробітничатиме в наданні фінансової та іншої підтримки заходам збереження	Розпочатий процес імплементації положень КБР у національному законодавстві	Міжнародні угоди стосуються переважно сфери підтримки природоохоронних проєктів	1. Розширення співпраці в сфері двосторонніх міждержавних і міжміністерських угод 2. Розроблення рекомендацій із впровадження економічних механізмів інших міжнародних конвенцій, а саме: Рамсарська конвенція, Бернська Конвенція про охорону дикої фауни та флори й природних середовищ існування в Європі.
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	Сторони координують, у міру необхідності, з іншими такими Сторонами відповідні економічні та адміністративні документи, розроблені для досягнення мети Конвенції.	1. Співпраця з державами-членами ЄС у рамках двосторонніх угод на міжурядовому та відомчому рівні. 2. Додаток ХХХ до Глави 6 «Навколишнє середовище» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачає співпрацю між Україною та ЄС за наступними пунктами: - імплементація Україною Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 1997 року, включаючи всі критерії відповідності для повного запровадження кіотських механізмів; - розроблення плану дій на довготермінову	1. Нерівномірність територіального розподілу проєктів спільного впровадження, їх концентрація в Донецькій і Луганській областях і АР Крим (станом на березень 2014 р.). 2. ЄС запровадив Директивою 2003/87/ЄС жорсткі обмеження на 2013-2020 роки щодо	1. Розширення співпраці в сфері двосторонніх міждержавних і міжміністерських угод. 2. Розрахунок економічних наслідків, пов'язаних із внесенням змін до проєктів спільного впровадження в зоні, постраждалої від бойових дій і на тимчасово окупованій території

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогаляни	Рекомендації
		<p>перспективу (а саме: після 2012 р.) стосовно пом'якшення змін клімату та адаптації до них;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розроблення та запровадження довгострокових заходів, спрямованих на скорочення викидів парникових газів. <p>3. Наявність законодавчої бази для міжнародної співпраці:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постанова КМУ «Про затвердження Порядку підготовки, розгляду, схвалення та реалізації проектів, спрямованих на скорочення обсягу антропогенних викидів парникових газів» від 16.02.2006 №206; - Наказ Нацеконінвестагентства «Про затвердження Інструкції про реалізацію проектів спільного впровадження за національною процедурою» від 16.01.2009 № 27/16043; - Постанова КМУ від 22 лютого 2008 р. № 221 «Про затвердження Порядку розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних із реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату», який визначає механізм реалізації та торгівлі в рамках ст. 17 Кіотського протоколу. 	<p>співпраці в рамках механізмів ст.6 та ст.17 Кіотського протоколу, тим самим фактично виключив можливість співпраці між Україною та ЄС у рамках названих механізмів Кіотського протоколу в зазначений період часу.</p>	

ПІДГАЛУЗЬ: розвиток торгівлі

Таблиця 11. SWOT-аналіз.

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
1. КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ОХОРОНУ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ				
1.1	Кожна Договірна Сторона зобов'язується, по мірі своїх можливостей, забезпечувати фінансову підтримку та стимулювати стосовно тих видів діяльності на національному рівні, які направлені на досягнення цілей Конвенції	<p>1. Наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони НПС:</p> <p>- Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»;</p> <p>- Постанова КМУ від 21 листопада 2011 р. № 1209 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»;</p> <p>- Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про</p>	<p>Невідповідність такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства домінування в чинному законодавстві санкцій, а не стимулюючих норм</p>	<p>1. Розробити в співпраці з відповідними Міністерствами науково обґрунтовані розміри такс із урахуванням екосистемного ефекту від порушення біотичних (екологічних) територій і екосистемної цілісності об'єктів.</p> <p>2. Доповнити розділами «Такси з урахуванням екосистемного ефекту від порушення біотичних (екологічних) територій і екосистемної цілісності об'єктів наступні нормативні акти:</p> <p>- Постанова КМУ від 03.07.95 № 484 «Про затвердження такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»;</p> <p>- Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»;</p> <p>- Постанова КМУ від 21 листопада 2011 р. № 1209 «Про затвердження такс для обчислення</p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
	<p>затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»; - Постанова КМУ №175 від 15.02.2002 та № 862 від 04.06.2003. про затвердження «Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру».</p>	<p>Фінансування ведення регіональних кадастрів природних ресурсів виключно за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього середовища, а також за рахунок коштів місцевих фондів охорони навколишнього середовища (за згодою органів місцевого самоврядування).</p>	<p>розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів» - Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»; - Наказ Міністерства України «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 2 серпня 2007 р. № 878/14145.</p>	<p>Доповнити пункт 6 Положення про регіональні кадастри природних ресурсів (Затверджено постановою КМУ від 28.12.01 №1781) <i>Регіональний кадастр ведеться за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього середовища, а також за рахунок коштів місцевих фондів охорони навколишнього середовища (за згодою органів місцевого самоврядування), а також за залучення інших джерел фінансування, за умови яких не суперечить чинному законодавству України</i></p>
	<p>Наявність системи нормативних актів щодо ПЗФ та кадастри природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог.</p>	<p>Фінансування ведення регіональних кадастрів природних ресурсів виключно за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього середовища, а також за рахунок коштів місцевих фондів охорони навколишнього середовища (за згодою органів місцевого самоврядування).</p>	<p>розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів» - Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»; - Наказ Міністерства України «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 2 серпня 2007 р. № 878/14145.</p>	<p>Доповнити пункт 6 Положення про регіональні кадастри природних ресурсів (Затверджено постановою КМУ від 28.12.01 №1781) <i>Регіональний кадастр ведеться за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього середовища, а також за рахунок коштів місцевих фондів охорони навколишнього середовища (за згодою органів місцевого самоврядування), а також за залучення інших джерел фінансування, за умови яких не суперечить чинному законодавству України</i></p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
3. РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ				
3.1	<p>Сторони, зазначені в Додатку В, можуть брати участь у торгівлі викидами з метою виконання своїх зобов'язань за статтею 3. Будь-яка подібна торгівля повинноє внутрішні дії, спрямовані на досягнення цілей виконання визначених кількісних зобов'язань щодо обмеження та скорочення викидів згідно з цією статтею. (Киотський протокол до РКЗК).</p>	<p>1. Створено Український реєстр вуглецевих одиниць. 2. Прийнято рішення відновити право України на участь у гнучких механізмах, передбачених статтями 6,12,17 Киотського протоколу (9.03.2012). 3. Зовнішні транзакції з реєстру України в інші національні реєстри більше не забороняються міжнародним журналом транзакцій ІТЛ. 4. Прийняття Постанови КМУ від 22 лютого 2006 р. № 206 «Про затвердження Порядку підготовки, розгляду, схвалення та реалізації проектів, спрямованих на скорочення обсягу антропогенних викидів парникових газів», який визначає механізм реалізації та торгівлі в рамках ст. 6 Киотського протоколу; 5. Прийняття Постанови КМУ від 22 лютого 2008 р. № 221 «Про затвердження Порядку розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних</p>	<p>Відсутність ратифікації з боку України та значної кількості інших сторін Киотського протоколу Дохідської поправки, яка запроваджує другий період дії Киотського протоколу</p>	<p>1. Оцінка економічного потенціалу країни щодо активізації торгівлі квотами з урахуванням змін у структурі виробництва в результаті політичної кризи та військових дій на сході країни. 2. Ратифікація Верховною Радою України Дохідської поправки до Киотського протоколу</p>

№	Положення та/або стратегічні цілі конвенції	Нормативно-правові акти, галузеві плани та програми	Прогалини	Рекомендації
3.2	Сторони РКЗК формують, здійснюють, публікують і регулярно поновлюють національні та, у відповідних випадках, регіональні програми, які містять у собі заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом вирішення проблеми антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами всіх парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, і заходи зі сприяння адекватній адаптації до зміни клімату	<p>(зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних із реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату», який визначає механізм реалізації та торгівлі в рамках ст.17 Кіотського протоколу.</p> <p>Розпорядження КМУ від 17 вересня 2014 р. № 847-р «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством із атомної енергії та їїніми державами-членами, з іншої сторони».</p> <p>Пункт 259 передбачає створення національної схеми торгівлі квотами та викидами ПП парникових газів шляхом імплементації Директиви 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 2003 р. про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди ПП у рамках Співтовариства</p>	Відсутність внутрішньої системи торгівлі квотами на викиди та розподілу дозволів на викиди ПП між підприємствами та галузями промисловості	<p>1. Запровадження в координації з відповідними установами національної схеми внутрішньої системи торгівлі квотами на викиди та розподіл дозволів на викиди між підприємствами та галузями промисловості, узгоджений із планами соціально-економічного розвитку та з урахуванням потреб національної економіки.</p> <p>2. Ініціювання розроблення проекту закону на основі директиви 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 2003 р. про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди ПП у рамках Співтовариства</p>

ВИСНОВКИ

На сучасному стані економіки України позначився вплив кризових явищ загальносвітового масштабу та глобальної фінансової кризи 2008-2009 рр. Період посткризового відновлення 2010-2011 рр. не був успішно використаний, тому на початку 2012 р. на тлі гальмування європейської економіки в економіці України посилюються негативні тенденції.

При цьому, якщо в 2011 р. приріст промислового виробництва спостерігався в експортоорієнтованих галузях: хімічній, нафтохімічній, металургії, машинобудуванні, то в 2012 р. приріст ВВП був сформований сферами транспорту й торгівлі.

У 2015 р., у зв'язку з подіями на Сході України, показники ВВП знизилися.

У сільському господарстві має місце збільшення обсягу виробництва в аграрному секторі в більшості областей.

Згідно з макроекономічними показниками, об'єктивних підстав для економічного зростання поки що немає. Негативною тенденцією є й зростання кількості районів, проблемних за рівнем соціально-економічного розвитку. Одним зі стримуючих чинників такого стану економіки є зростання державного боргу, використання отриманих кредитів не на розвиток економіки, а на підтримку Державного бюджету та погашення вже отриманих кредитів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерство економічного розвитку й торгівлі розробило стратегічні принципи зростання економіки України – «Шлях до процвітання». Вони спрямовані на досягнення таких цілей, які мають сприяти забезпеченню економічної стабільності України.

Основні їх положення: подолання корупції в економіці; створення оптимального регуляторного середовища серед країн Центральної та Східної Європи; зростання показників ВВП на

душу населення; забезпечення збільшення прямих і непрямих інвестицій.

Впровадження найновіших технологій у всіх секторах економічної діяльності.

Актуальним першочерговим завданням має стати зменшення негативного впливу всіх видів економічної діяльності на навколишнє середовище.

ГЛОСАРІЙ

Валовий внутрішній продукт, ВВП – ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг (призначених для безпосереднього вжитку), вироблених за рік у всіх галузях економіки на території держави для споживання, експорту та накопичення, незалежно від національної приналежності, використаних факторів виробництва.

Валовий прибуток – загальна сума прибутку, отримана підприємством від підприємницької діяльності, що визначається як різниця між чистим доходом і собівартістю продукції.

Валютний курс – вираження вартості ціни грошової одиниці однієї країни в грошових одиницях іншої.

Економіка світова – багаторівнева, глобальна система господарювання, яка об'єднує національні економіки країн світу (державних і недержавних

структур) за допомогою міжнародних економічних відносин.

Економічний розвиток – структурна перебудова економіки згідно з технологічним і соціальним прогресом.

Міжнародний валютний фонд – спеціалізована установа ООН зі штаб-квартирою у Вашингтоні, США, заснована в 1945 р. із метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги шляхом коротко- й середньострокових кредитів.

Прогрес технічний – поява нових, технічно ефективних видів і засобів виробництва.

Продуктивність праці – показник ефективності виробничої діяльності працівників, що вимірюється кількістю продукції, виробленої за одиницю часу.

ДОДАТКИ**Додаток 1****Перелік галузевих політик, законодавчих актів, програм і пов'язаних із ними планів у сфері економіки навколишнього середовища****Загального характеру**

Міжнародні акти	<p>1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (Угоду ратифіковано Законом № 237/94-ВР (237/94-ВР) від 10.11.94)</p> <p>2. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства (Набрання чинності для України міжнародного договору від 01.11.2011, підстава v3250321-11)</p>
Закони України	<p>1. Податковий кодекс України, від 2 грудня 2010 року, № 2755-VI</p> <p>2. Господарський кодекс України, від 16 січня 2003 року, № 436-IV</p> <p>3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V</p> <p>4. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 року, № 1602-III</p> <p>5. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 12, ст.101)</p> <p>6. Закон України Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 44, ст.457)</p>
Постанови КМУ	<p>1. Постанова КМУ «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 21 травня 2009 р., № 526;</p> <p>2. Постанові КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» № 385 від 06.08.2014</p> <p>3. Постанова КМУ „Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів” № 1147 від 17.09.1996р.</p> <p>4. Постанова КМУ від 15.07.98 № 1099 “Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій”</p> <p>5. Постанова КМУ "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" від 26.04.2003 № 621</p>
Накази міністерств і відомств	<p>1. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Порядку організації та проведення перевірок суб'єктів господарювання щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства» № 464 від 10.09.2008 р.</p>

Спеціального характеру

<p>Міжнародні акти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (Закон № 61-IV (61-15) від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 36, ст.267) 2. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року (Закон України № 257/94-ВР від 29.11.94) 3. Нагойський протокол регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигід від їх застосування до Конвенції про біологічну різноманітність ООН від 29.10.2010 4. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України N 435/96-ВР від 29.10.96, ВВР, 1996 № 50, ст.277) 5. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004) 6. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22.03.89 р. з 01.07.99 р. – приєднання Україною 7. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Дата підписання: 25.02.91 р. Дата ратифікації: 19.03.99 р. 8. Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі. Дата підписання: 10.09.98 р. Дата приєднання Україною: 26.09.02 р. 9. Конвенція про захист довкілля засобами кримінального законодавства від 04.11.98 р. № ETS № 172 10. Протокол про відповідальність і компенсацію за шкоду, заподіяну в результаті транскордонного перевезення небезпечних відходів та їхнього видалення. Дата підписання: 10.12.99 р. Дата ратифікації: 22.10.09 р. 11. Протокол про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (Протокол ратифіковано Законом № 1621-VI (1621-17) від 04.09.2009)
<p>Закони України</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року № 2818-VI 2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546) 3. Кодекс України «Про надра» від 27 липня 1994 року № 132/94-ВР 4. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99) 5. Водний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189) 6. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27) 7. Про природно-заповідний фонд України Верховна Рада України; Закон від 16.06.1992 № 2456-XII 8. Про екологічну мережу України; (Відомості Верховної Ради України від від 05.11.2004 2004 р., № 45, стор. 1841, стаття 502) № 1864-IV 9. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 47, ст.405; 10. Закон України «Про захист рослин» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 50-51, ст.310)

	<p>11. Закон України «Про рослинний світ» (Відомості Верховної Ради України 1999, № 22-23, ст.198)</p> <p>12. Закон України «Про тваринний світ» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 14, ст.97)</p> <p>13. Закон України «Про Червону книгу України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 30, ст.201)</p> <p>14. Закон України „Про охорону атмосферного повітря” від 16 жовтня 1992 року, № 2707-ХІІ</p> <p>15. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 24, ст.155)</p> <p>16. Закон України „Про Загальнодержавну програму розвитку водного господарства” від 17 січня 2002 року, № 2988-ІІІ</p> <p>17. Закон України „Про екологічну експертизу” від 09.02.1995р.</p> <p>18. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 № 1862-ІV</p> <p>19. Закон України „Про відходи” від 5 березня 1998 року, № 187/98-ВР</p> <p>20. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу» від 25 вересня 2008 року, № 601-VI</p> <p>21. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» від 21 травня 2009 року № 1391-VI</p> <p>22. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 року № 255/95-ВР</p> <p>23. Закон України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами» від 14 вересня 2000 року № 1947-ІІІ</p> <p>24. Закон України «Про об’єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 року, № 2245-ІІІ</p> <p>25. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10 січня 2002 року №2918-ІІІ</p> <p>26. Закон України «Про приєднання України до Роттердамської конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі», від 26 вересня 2002 року №169-ІV</p> <p>27. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки» від 3 березня 2005 року № 2455-ІV</p>
<p>Постанови та розпорядження КМУ</p>	<p>1. Постанова КМУ „Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів” № 1781 від 28.12.2001 р</p> <p>2. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів» від 1 листопада 1999 р. № 2034;</p> <p>3. Розпорядження КМУ «Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період 2011 – 2015 років» від 25 травня 2011 р. № 577-р</p> <p>4. Постанова КМУ від 03.07.95 № 484 “Про затвердження такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних внутрішніх вод України”.</p> <p>5. Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»</p> <p>6. Постанова КМУ від 21 листопада 2011 р. № 1209 «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів»</p>

	<p>7. Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»</p> <p>8. Постанова КМУ №175 від 15.02.2002 та № 862 від 04.06.2003. про затвердження «Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру»</p> <p>9. Постанова КМУ від 04.03.2004 р. № 256 Про затвердження «Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 роки».</p> <p>10. Постанова КМУ від 22.09.2004 р. № 1256 затверджено «Комплексу програму протизсувних заходів на 2005-2014 роки».</p> <p>11. Постанова КМУ Про затвердження Державної цільової екологічної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища від 5 грудня 2007 р. № 1376</p>
<p>Накази міністерств і відомств</p>	<p>1. Наказ Мінприроди України «Щодо здійснення дозвільно-ліцензійної діяльності у сфері виробництва особливо небезпечних хімічних речовин; операцій у сфері поводження з небезпечними відходами, збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини (згідно з переліками, що визначаються Кабінетом Міністрів України» від 26 серпня 2011 року № 295)</p> <p>2. Наказ Мінприроди України Про затвердження «Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» від 29.08.2011 № 303</p> <p>3. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм» від 15.10.2012 № 491</p> <p>4. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» від 27 жовтня 1997 року № 171</p> <p>5. Наказ Мінприроди України «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 2 серпня 2007 р. № 878/14145</p> <p>6. «Про затвердження Інструкції щодо оформлення охоронних зобов'язань на території та об'єкти природно-заповідного фонду Мінприроди України» від 25.02.2013 № 65</p> <p>7. Наказ Мінекобезпеки України 27.10.1997 № 171 про затвердження «Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства»</p> <p>8. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 38 про затвердження «Методики розрахунку відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»</p> <p>9. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 36 про затвердження «Методики розрахунку збитків, заподіяних порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»</p> <p>10. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 36 про затвердження «Методики розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»</p> <p>11. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 37 про затвердження «Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів»</p>

Перелік нормативних актів, що регулюють відносини в сфері економіки охорони навколишнього середовища в Україні, згідно переліку підгалузей діяльності Міністерства економічного розвитку та торгівлі України

1. Стратегічне планування

Міжнародні акти	Загального характеру	<p>1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (Угоду ратифіковано Законом № 237/94-ВР (237/94-ВР) від 10.11.94)</p> <p>2. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства (Набрання чинності для України міжнародного договору від 01.11.2011, підстава v3250321-11)</p>
	Спеціального характеру	<p>1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (Закон № 61-IV (61-15) від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 36, ст.267)</p> <p>2. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року (Закон України № 257/94-ВР від 29.11.94)</p> <p>3. Нагойський протокол регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигід від їх застосування до Конвенції про біологічну різноманітність ООН від 29.10.2010</p> <p>4. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 435/96-ВР від 29.10.96, ВВР, 1996, № 50, ст.277)</p> <p>5. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004)</p> <p>6. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів і їх видаленням від 22.03.89 р. із 01.07.99 р. – приєднання Україною</p> <p>7. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Дата підписання: 25.02.91 р. Дата ратифікації: 19.03.99 р.</p> <p>8. Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі. Дата підписання: 10.09.98 р. Дата приєднання Україною: 26.09.02 р.</p> <p>9. Конвенція про захист довкілля засобами кримінального законодавства від 04.11.98 р. № ETS № 172</p> <p>10. Протокол про відповідальність і компенсацію за шкоду, заподіяну в результаті транскордонного перевезення небезпечних відходів та їхнього видалення. Дата підписання: 10.12.99 р. Дата ратифікації: 22.10.09 р</p>

Закони України	Загального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський кодекс України, від 16 січня 2003 року, № 436-IV 2. Закон України Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 44, ст.457) 3. Постанова КМУ „Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів” № 1147 від 17.09.1996р. 4. Постанова КМУ "Про розроблення прогностичних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" від 26.04.2003 № 621
	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року № 2818-VI 2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546) 3. Кодекс України «Про надра» від 27 липня 1994 року № 132/94-ВР 4. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99) 5. Водний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189) 6. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27) 7. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10 січня 2002 року № 2918-III 8. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки» від 3 березня 2005 року № 2455-IV
Постанови та розпорядження КМУ	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розпорядження КМУ «Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період 2011 – 2015 років» від 25 травня 2011 р. № 577-р 2. Постанова КМУ від 04.03.2004 р. № 256 Про затвердження «Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 роки». 3. Постанова КМУ від 22.09.2004 р. № 1256, затверджена «Комплексна програма протизсувних заходів на 2005-2014 роки».
Накази міністерств і відомств	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм» від 15.10.2012 № 491

2. Технічне регулювання

Закони України	Загального характеру	<p>1. Господарський кодекс України, від 16 січня 2003 року, № 436-IV</p> <p>2. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V</p> <p>3. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006 р. № 12, ст.101)</p>
	Спеціального характеру	<p>1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546)</p> <p>2. Кодекс України «Про надра» від 27 липня 1994 року № 132/94-ВР</p> <p>3. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99)</p> <p>4. Водний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189)</p> <p>5. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27)</p> <p>6. Закон України «Про захист рослин» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 50-51, ст.310)</p> <p>7. Закон України «Про тваринний світ» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 14, ст.97)</p> <p>8. Закон України «Про Червону книгу України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 30, ст.201)</p> <p>9. Закон України „Про охорону атмосферного повітря” від 16 жовтня 1992 року, № 2707-XII</p> <p>10. Закон України „Про екологічну експертизу” від 09.02.1995р.</p> <p>11. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 № 1862-IV</p> <p>12. Закон України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами» від 14 вересня 2000 року № 1947-III</p>
Постанови та розпорядження КМУ	Загального характеру	<p>1. Постанова КМУ «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 21 травня 2009 р., № 526;</p> <p>2. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Порядку організації та проведення перевірок суб’єктів господарювання щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства» № 464 від 10.09.2008 р.</p>
	Спеціального характеру	<p>1. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів» від 1 листопада 1999 р. № 2034;</p> <p>2. Постанова КМУ Про затвердження Державної цільової екологічної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища від 5 грудня 2007 р. № 1376</p>

Накази міністерств та відомств	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наказ Мінприроди України «Щодо здійснення дозвільно-ліцензійної діяльності у сфері виробництва особливо небезпечних хімічних речовин; операцій у сфері поводження з небезпечними відходами, збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини (згідно з переліками, що визначаються Кабінетом Міністрів України» від 26 серпня 2011 року № 295) 2. Наказ Мінприроди України Про затвердження «Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» від 29.08.2011 № 303 3. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм» від 15.10.2012 № 491 4. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» від 27 жовтня 1997 року № 171 5. «Про затвердження Інструкції щодо оформлення охоронних зобов'язань на території та об'єкти природно-заповідного фонду Мінприроди України» від 25.02.2013 № 65
---------------------------------------	------------------------	--

3. Економічна ситуація та макроекономічне прогнозування

Міжнародні акти	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004) 2. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Дата підписання: 25.02.91 р. Дата ратифікації: 19.03.99 р.
Закони України	Загального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський кодекс України, від 16 січня 2003 року, № 436-IV 2. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 року, № 1602-III 3. Постанова КМУ «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» від 26.04.2003 № 621
	Спеціального характеру	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекс України «Про надра» від 27 липня 1994 року № 132/94-ВР 2. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99) 3. Водний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189) 4. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27) 5. Закон України «Про затвердження

		<p>Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 47, ст.405;</p> <p>6. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 24, ст.155)</p> <p>7. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 року, № 2245-III</p> <p>8. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10 січня 2002 року № 2918-III</p>
Постанови та розпорядження КМУ	Загального характеру	1. Постанова КМУ від 15.07.98 № 1099 «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»
	Спеціального характеру	<p>1. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів» № 1781 від 28.12.2001 р.</p> <p>2. Розпорядження КМУ «Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період 2011 – 2015 років» від 25 травня 2011 р. № 577-р</p> <p>3. Постанова КМУ №175 від 15.02.2002 та № 862 від 04.06.2003. про затвердження «Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру»</p> <p>4. Постанова КМУ від 04.03.2004 р. № 256 Про затвердження «Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 роки».</p> <p>5. Постанова КМУ від 22.09.2004 р. № 1256 затверджено «Комплексну програму протизсувних заходів на 2005-2014 роки».</p>
Накази міністерств і відомств	Спеціального характеру	1. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм» від 15.10.2012 № 491

4. Розвиток торгівлі

Міжнародні акти	Спеціального характеру	<p>1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004)</p> <p>2. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22.03.89 р. з 01.07.99 р. – приєднання Україною</p> <p>3. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Дата підписання: 25.02.91 р. Дата ратифікації: 19.03.99 р.</p> <p>4. Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих</p>
------------------------	------------------------	---

		небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі. Дата підписання: 10.09.98 р. Дата приєднання Україною: 26.09.02 р.
Закони України	Загального характеру	1. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V
	Спеціального характеру	1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу» від 25 вересня 2008 року, № 601-VI 2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» від 21 травня 2009 року № 1391-VI
Постанови та розпорядження КМУ	Загального характеру	1. Постанова КМУ «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 21 травня 2009 р., № 526; 2. Постанова КМУ "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" від 26.04.2003 № 621
Накази міністерств і відомств	Спеціального характеру	1. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 36 про затвердження «Методики розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»

5. Фінансова політика

Міжнародні акти	Загального характеру	1. Податковий кодекс України, від 2 грудня 2010 року, № 2755-VI
	Спеціального характеру	1. Протокол про відповідальність і компенсацію за шкоду, заподіяну в результаті транскордонного перевезення небезпечних відходів та їхнього видалення. Дата підписання: 10.12.99 р. Дата ратифікації: 22.10.09 р
Закони України	Загального характеру	1. Закон України Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 44, ст.457)
	Спеціального характеру	1. Про природно-заповідний фонд України Верховна Рада України; Закон від 16.06.1992 № 2456-XII 2. Закон України «Про захист рослин» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 50-51, ст.310) 3. Закон України «Про тваринний світ» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 14, ст.97) 4. Закон України «Про Червону книгу України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 30, ст.201) 5. Закон України «Про Загальнодержавну програму

		<p>розвитку водного господарства» від 17 січня 2002 року, № 2988-III</p> <p>6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу» від 25 вересня 2008 року, № 601-VI</p> <p>7. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» від 21 травня 2009 року № 1391-VI</p> <p>8. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 року № 255/95-ВР</p>
Постанови та розпорядження КМУ	Спеціального характеру	<p>1. Постанова КМУ від 01.03.99. № 303 «Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору».</p> <p>2. Постанова КМУ від 03.07.95 № 484 «Про затвердження такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних внутрішніх вод України».</p> <p>3. Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу».</p> <p>4. Постанова КМУ від 21 листопада 2011 р. № 1209 «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів».</p> <p>5. Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»</p> <p>6. Постанова КМУ № 175 від 15.02.2002 та №862 від 04.06.2003. про затвердження «Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру»</p> <p>7. Постанова КМУ від 22.09.2004 р. № 1256 затверджено «Комплексну програму протизсувних заходів на 2005-2014 роки».</p>
Накази міністерств і відомств	Спеціального характеру	<p>1. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» від 27 жовтня 1997 року № 171</p> <p>2. Наказ Мінприроди України «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 2 серпня 2007 р. № 878/14145</p> <p>3. Наказ Мінекобезпеки України 27.10.1997</p>

		<p>№ 171 про затвердження «Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства»</p> <p>4. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 38 про затвердження «Методики розрахунку відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»</p> <p>5. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 36 про затвердження «Методики розрахунку збитків, заподіяних порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»</p> <p>6. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 36 про затвердження «Методики розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»</p> <p>7. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 37 про затвердження «Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів»</p>
--	--	---

6. Співробітництво між Україною та Європейським союзом

Міжнародні акти	Загального характеру	<p>1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (Угоду ратифіковано Законом N 237/94-ВР (237/94-ВР) від 10.11.94)</p> <p>2. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства (Набрання чинності для України міжнародного договору від 01.11.2011, підстава v3250321-11)</p>
	Спеціального характеру	<p>1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (Закон № 61-IV (61-15) від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 36, ст.267)</p> <p>2. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року (Закон України № 257/94-ВР від 29.11.94)</p> <p>3. Нагойський протокол регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигід від їх застосування до Конвенції про біологічну різноманітність ООН від</p>

		<p>29.10.2010</p> <p>4. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 435/96-ВР від 29.10.96, ВВР, 1996, № 50, ст.277)</p> <p>5. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Закон України № 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004)</p> <p>6. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22.03.89 р. з 01.07.99 р. – приєднання Україною</p> <p>7. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Дата підписання: 25.02.91 р. Дата ратифікації: 19.03.99 р.</p> <p>8. Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі. Дата підписання: 10.09.98 р. Дата приєднання Україною: 26.09.02 р.</p> <p>9. Протокол про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (Протокол ратифіковано Законом № 1621-VI (1621-17) від 04.09.2009)</p>
Закони України	Спеціального характеру	<p>1. Про природно-заповідний фонд України Верховна Рада України; Закон від 16.06.1992 № 2456-XII</p> <p>2. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 року № 255/95-ВР</p> <p>3. Закон України «Про приєднання України до Роттердамської конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та</p>
Постанови та розпорядження КМУ	Спеціального характеру	<p>1. Постанова КМУ від 04.03.2004 р. № 256 Про затвердження «Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 роки».</p>
Накази міністерств і відомств	Спеціального характеру	<p>1. Наказ Мінекобезпеки від 18.05.1995 № 38 про затвердження «Методики розрахунку відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»</p>

Перелік використаних джерел

1. Новосьолова, О. С. Генеза державного боргу України та вітчизняні тенденції боргової політики // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2014. – Вип. 2 (43). – С. 143–147.
2. Україна-2014: соціально-економічна криза та пошук шляхів реформування. Експерти про стан і перспективи економіки. Громадяни про ситуацію у країні, про владу, її підтримку і відповідальність // www.razumkov.org.ua
3. <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/12186>
4. <http://www.case-ukraine.com.ua/news/xitka-stabilnist/>
5. <http://ukr.segodnya.ua/print/economics/enews/ukrainskaya-ekonomika-otsutstvie-fundamentalnyh-osnovaniy-dlya-rosta-601878.html>
6. http://zik.ua/ua/news/2015/07/06/u_kabmini_ochikuyut_zrostannya_ekonomiky_2_pry_inflyatsii_12_604919
7. http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=248317738

Підписано до друку _____
Формат 60x84/8. Папір Офс.
Ум. арк. 12,56. Наклад 300 примірників.

Видання та друк: ФОП Грінь Д.С.,
73033, м. Херсон, а/с 15
e-mail: dimg@meta.ua
Свід. ДК № 4094 від 17.06.2011